Poštnina plačana v gotovini **Leto LVI.** V Ljubljani, v sredo, dne 19. septembra 1928 **Št. 214.** Posamezna številka 2 Din

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugoslaviji 120 Din, za inozemstvo 140 D

SLOVENEC

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1 stolp. petit-vrsta mali oglasi po 1·50 in 2 D, večji oglasi nad 45 mm višine po Din 2·50, veliki po 3 in 4 Din, v uredniškem delu vrstica po 10 Din
Pri večjem naročilu popusi
Izide ob 4 zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III Rokopisi se ne vračajo, nefrankirana pisma se ne sprejemajo ✓ Uredništva telefon št. 2050, upravništva št. 2328

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 ✓ Čekovni račun: Ljubljana štev. 10.650 in 10.349 za inserate, Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Državi so škodovali

Dolgo časa je trajalo, preden je naša jugoslovanska javnost prišla do spoznanja, da SDS nima s svojimi organizacijami vred izven strankarske korupcije nikakega narodnega, kaj šele državnega obzorja. Kajti misliti narodno in državno je vprašanje vesti, je udanost, zanikanje lastne sebičnosti, je požrtvovalnost, gorkota, ki zažari pred usodo človeka, pri misli na skupno bodočnost naroda in države. Vsega tega SDS ni nikdar imela, zato tudi ničesar ni mogla dati svojim organizacijam. Edini program te družbe je bilo vladanje, ščuvanje k vladanju, in zato odobravanje vseh sredstev, pa naj si bodo še tako nizkotna, samo da dobijo ljudje brez vsebine nasičenje pohlepnosti po oblasti, uživanju, denarju in maščevanju nad bližnjim.

Ta dejstva so že nekaj časa do dobrega znana širom naše domovine. Zato se ni čuditi, da so činitelji, ki imajo usodo države in državljanov resnično na srcu, nagnali z oltem predstavnike te politike od povsod, kjer se kuje in dela za skupni blagor in usodo s kratko, a dovolj jedrnato in pomenljivo utemeljitvijo: Marš napolje! Z onesnaženimi in omadeževanimi rokami niti pozdrava z roko! In to povsod! Vse je razkrinkano! Nobeno zavijanje ne pomaga, nobenih jamstev ni, da je pokora mogoča, da pa narod in država ne bi trpela v bodoče škode. Vera, da je SDS s svojimi organizacijami narodu in državi v katerikoli panogi našega življenja vsaj podrejeno potrebna, je skopnela popolnoma. Namesto te vere — pogorišče, država pa neprimerno škodo!

Mnogo dokazov smo že doživeli in razkritje je sledilo razkritju. Toda tako težkega razkritja ni pričakovala niti SDS sama, kot je razkritje o početjih, ciljih in delu njene organizacije bivše, dejansko še vedno delujoče Orjune. In zlepa ni v zgodovini te stranke pojava, ki bi bil povzročil našemu narodu in državi v notranjosti in v zunanjem svetu toliko škode kot je delo Orjune!

Škoda v notranjosti? SDS trdi sama, da je prišlo 20. junija, ko je padel strel v narodni skupščini in je prišlo do neke zasebne justice, do preloma s staro dobo, da se je državni pravni red zmajal v temeljih, ker ni več osebne svobode in ker je izginila avtoriteta države in njenih organov. Da so dejanja ljudi a la Puniša Račič silno škodovala notranjosti države, o tem ni nobenega dvoma več. Vse notranje-politično življenje je stalo pod vtisom tega dogodka, kakor stoji človek sploh ob vesti, da je bila sočloveku nasilno upihnjena luč življenja. To je pa tudi izhod, ko presojamo škodo, prizadejano javnosti po moričih iz vrst SDS! Nobeno politično gibanje ni zahtevalo toliko divjaških zasebnih in roparskih umorov in nedolžnih žrtev kot teroristi iz SDS! Niti tiste dni, ko je spletkaril boljševizem iz Moskve, ki je načeloma izpovedoval nasilno spremenitev državnega reda in naravnost podžigal k zasebnim umorom, ni trepetala naša javnost pred tolikimi žrtvami kot v dneh, ko je SDS sleparila z narodnostjo in državnostjo. In nobena dežela naše države ni bila po teh zločinih toliko prizadeta kot ravno mirna Slovenija, koder je SDS najbolj neusmiljeno ropala narodnost in državnost iz src slovenskih državljanov! Danes je krinka popolnoma padla!

Škoda v zunanjosti? Dovolj, da se vprašamo, kako smo gledali na Italijo, ko je padel Mateotti; bil ugrabljen Rossi; kako gledamo na Bolgarijo in na početje macedonskih tolp. Dovolj, da obudimo spomine na vtise, ko so padale žrtve pod zavratno roko izkvarjencev v tujih državah. Pokazati hočemo le na skrajno težavno razmerje med nami in Italijo. Občutljiva Italija, ki ima razpreženo vohunsko mrežo in ki ji je dobro znan vsak slučaj, ki ga more izrabiti proti nam, je v nameri, da dobi vsaj formalni povod za preganjanje nedolžnih Slovencev, gnala cele čete naših Primorcev v ječe, pred sodišča in v prognanstva zaradi teh dejanj. Obratno pa je, dobro poznavajoč prave storilce, metala vladi polena pod noge, kadarkoli je šlo za poskuse, da bi se ustvarilo znosno stanje med obema državama! Vrhutega gre vsaka vest o zasebni justici v katerikoli državi na rovaš ne samo storilca, ampak države same! Danes je tudi s te strani krinka odstranjena. Država vidi od teh ljudi samo škodo, ki so jo gromadili, kjer so se pojavili.

Tisto sodišče pa in tista oblast, ki bo z bengalično lučjo posvetila v še zadnje ostanke te teme, si bo s polno in upravičeno zavestjo lahko domišljala, da je storila ogromno dobroto našemu slovenskemu narodu in jugoslovanski državi. To je pa obenem tudi velika dolžnost!

Gre za balkanski Locarno?

Marinkovičeva posvetovanja v Ženevi

v **Ženeva**, 18. sept. (Tel. »Slov.«) **Danes sta imela jugoslovanski zunanji minister dr. Marinkovič in grški zunanji minister Karapanos daljši razgovor, ki se je tikal, kakor se čuje, priprav za pariška pogajanja med Marinkovičem in Venizelosom. Dr. Marinkovič odpotuje v četrtek iz Ženeve na ta pogajanja v Pariz, kjer se ima skleniti grško-jugoslovanska prijateljska pogodba.**

Kakor doznava Vaš dopisnik še nadalje, gre predvsem za pogodbo o svobodnem pristopu Jugoslavije k Egejskemu morju v Solunu, potem pa tudi za politična pogajanja, ki gredo v svojem pomenu še dalje, kakor samo za prijateljsko pogodbo med Grško in Jugoslavijo. Ta pogajanja se naslanjajo na razgovore, ki sta jih imela meseca marca tega leta dr. Marinkovič in Titulescu v Ženevi, in imajo namen skleniti balkanski Locarno, o katerem se je že toliko govorilo, ki pa se dosedaj še ni uresničil. Zdi se, da je sedaj taka pogodba že zelo blizu. — Sicer pa namerava dr. Marinkovič tudi nemškemu zunanjemu ministru dr. Stresemannu, čim se le-ta vrne v svoj urad, vrniti obisk, katerega mu je dr. Stresemann napravil svoječasno v Ženevi. Dr. Marinkovič upa, da bo v to svrho lahko potoval v Berlin v enem ali dveh mesecih.

Zakonodajni odbor že dela

n **Belgrad**, 18. septembra. (Tel. »Slov.« Danes ob 4. popoldne je zakonodajni odbor nadaljeval svoje delo. Po prečitanju zapisnika se je oglasil k besedi Voja **Lazič**, ki je izjavil, da je najprej potrebno, da zakonodajni odbor obravnava zakon o centralni državni upravi. Za njim je govoril poslanec **Smodej**, ki je dejal: Priznam, da je zakon o centralni upravi potreben. Vendar nimamo doslej niti enega dobrega osnutka. Ni važno, da se zakon sprejme takoj, ampak je treba dati dober zakon. Zato predlagam, da se vzame najprej v razpravo zakon o čekih in menicah. Ta zakon so bili izdelali najboljši strokovnjaki. Zakonodajnemu odboru ni treba dosti spreminjati. Če pa kdo govori in zahteva zakon o centralni upravi danes, ko ni nobenega dobrega projekta, leži v tem malo demagogije. Predsednik Kosta **Timotijevič** je nato sprejel predlog poslanca Smodeja. Nato se je izvolili odsek za proučevanje tega zakona. Sporazumno so bili izvoljeni v ta odsek Vasa **Jovanovič**, Franc **Smodej**, dr. **Behmen**, Slavko **Dukanac**, **Lazič** in **Moser**. V najkrajšem času se bo sklicala tudi seja odseka za zakon o osrednji upravi, ki je bil že preje izvoljen, da izdela čimpreje imenovani zakon. Zakonodajni odbor bo ta teden nadaljeval svoje delo.

Izmišljena govorica o demisiji dr. Spahe

n **Belgrad**, 18. sept. (Tel. »Slov.«) Danes so se po Belgradu raznesle vesti, da je trgovinski minister g. dr. Spaho prispel iz Sarajeva z namenom, da poda ostavko. To vest je prinesla tudi »Pravda«, češ, da JMO ni zadovoljna, da predsednik vlade ni izvršil njenih zahtev. Medtem pa je g. dr. Spaho ob pol 8 zvečer obiskal v predsedništvu vlade predsednika vlade. Iz merodajnega vira smo zvedeli, da g. dr. Spaho ni niti nameraval dati ostavke, niti na to ni mislil, niti njegove organizacije niso od njega tega zahtevale. Ob priliki obiska pri g. predsedniku vlade je g. dr. Spaho navedel le nekatere želje, ki se tičejo volivnih okrožij JMO. Vse vesti o njegovi nameravani demisiji so le izmišljotine ulice.

Avdijence

n **Belgrad**, 18. sept. (Tel. »Slov.«) Nj. Veličanstvo kralj je danes sprejel v avdijenco kmetijskega ministra g. dr. Andriča, gradbenega ministra g. Angjelinoviča ter ministra za vere g. dr. Dragutina Cvetkoviča. Popoldne ob 2 se je Nj. Vel. kralj v spremstvu dvornega maršala z avtomobilom odpeljal v Topolo.

Seja odbora radikalnega kluba

n **Belgrad**, 18. sept. (Tel. »Slov.«) Jutri se sestane klubski odbor NRS v narodni skupščini. Danes se je vršil sestanek nekaterih članov glavnega odbora v prostorih Zemaljske banke. Član odbora je na vprašanje časnikarjev, kaj so obravnavali, izjavil: »Isto, kar bi govorili v kavarni pri »Ruskem carju«.« — Izgleda, da se je na tem sestanku govorilo o pripravah za sestanek širšega glavnega odbora, ki se bo sestal 24. septembra. Bivši radikalni minister nam je o tem sestanku izjavil sledeče:

»Razmotrivali smo razmerje sil v širšem glavnem odboru. Ako bi bili v širšem odboru prisotni samo delegati, izvoljeni leta 1926, tedaj bi jih bilo za glavni odbor 30, za Vukičevičevo skupino tudi 30. 15 od njih je pomirljivih in oni bi vsekakor vplivali, da se najde kakšna zadovoljiva rešitev. V slučaju, da se morejo oni opredeliti, bi težko ena ali druga skupina dobila tako večino, ki je potrebna za dosego potrebne avtoritete. Tako ni izgleda, da bi kdo dobil kako posebno večino. Če pa bi ožji glavni odbor pozval kot delegate tiste, ki so se prijavili v letu 1927, tedaj bi se razmerje malo spremenilo v korist glavnega odbora. Če pa pridejo delegati, ki so izvoljeni po zadnjih volitvah, tedaj bi bil g. Vukičevič močnejši. Vendar se meni zdi, da bo širši glavni odbor na podlagi referata o političnem položaju sestavil resolucije, ki bi imele pomirljiv značaj.«

Tarifi za kmetijske pridelke

n **Belgrad**, 18. sept. (Tel. »Slov.«) Danes je tarifni odbor nadaljeval svoje delo. Včeraj je obravnaval tarife za kmetijske pridelke in kmetijski konsum. Zastopniki Zadružnih zvez so zahtevali znižanje tarif zlasti za krmila in znižanje dosedanjih tarif za važna umetna gnojila. Danes so se obravnavali tarifi izdelkov kmetijske industrije. Zastopniki velikih mlinov izven Slovenije so zahtevali posebne tarife za reekspedicijo v izvoznem in krajevnem prometu. Dovolitev teh reekspedicijskih tarifov v krajevnem prometu in morebitno ukinjenje uvoznih tarifov bi imelo za slovensko mlinarsko industrijo težke posledice. Slovenski zastopniki so pri tej priliki zastopali interese Slovenije po vseh svojih močeh. Za slovenske koristi je opetovano nastopil prof. Bogomil Remec.

Ugibanja in napadi zagrebškega tiska

č **Zagreb**, 18. septembra. (Tel. »Slov.«) Vest, da se bo iz Belgrada podvzela akcija za morebitne razgovore, se je v zagrebških političnih krogih zelo različno sprejela. Današnji »Obzor« komentira belgrajsko vest »Vremena« od nedelje, da bo krona podvzela iniciativo v političnem položaju in pravi, da je zvedel iz zanesljivega vira, da si je krona po Steedovem pismu odločila, da podvzame akcijo za pomiritev v državi in za revizijo ustave v svoje roke. »Obzor« je mnenja, da bi morala današnja četvorna koalicija pripraviti tla za razpust narodne skupščine, nakar da bi prišla nevtralna volivna vlada. Po volitvah bi se energično pričelo z revizijo ustave.

Ko »Obzor« tako piše, pa prinaša »Hrvat« iz Belgrada vest, da so se radikali pričeli baviti z mislijo o reviziji ustave, da so pripravljeni spremeniti ustavo v tem smislu, da bi bilo šest oblasti. »Hrvat« na tako domnevno mišljenje o reviziji ustave pravi, da je naivno, ker se omejuje na razdelitev na šest oblasti.

Tudi Pribičevič je danes kakor vsak dan dal intervju, v katerem je v glavnem ponovil včerajšnje izjave. V tem intervjuvu ponovno ostro napada Ljubo **Davidoviča**. Popisuje svoje in Radičevo delo za zedinjenje demokracije. Toda baš levo radikalno krilo je bilo odločno proti temu, in da je nato Davidović po etapah varanja odbil njihove ponudbe za zedinjenje demokracije. Radi tega je on kriv, da je prišlo v državi do takega stanja. V zadnjem delu izjave pravi Pribičevič, da bo Davidovičev formalni predlog za sporazum, ki ga je te dni napovedal, ostal brez odgovora.

Današnji »Narodni val«, ki je bil zaplenjen, je zagrešil strahovito hujskanje. Prinesel je članek pod naslovom »Krvavih rok ostanete do svojega propada«. V članku piše, da je uboj v Belgradu popoln odmev duše celega srbskega naroda in da radi tega hrvatski narod pripravlja odgovor vsej srbski javnosti. Tako pisanje ni le protizakonito in protiustavno, ono je v silno škodo Hrvatom samim zlasti pa njihovemu mirnemu sožitju s Srbi. To dejanje radičevcev je vredno tudi s hrvatskega stališča najhujše obsodbe.

n **Belgrad**, 18. sept. (Tel. »Slov.«) Z ozirom na to, da pišejo zagrebški in nekateri belgrajski listi toliko o Pribičevičevih izjavah, je član vlade izjavil časnikarjem sledeče: »Zakaj ne pišete o tistih obsodbe vrednih demonstracijah v Zagrebu proti Rusom? Vidite, da je tudi Pribičevičeva »Reč« priznala, da frankovci in komunisti vodijo glavno besedo in da oni poveljujejo ulici. KDK je vse izpustila iz svojih rok in zdaj ulica vsiljuje svoje razpoloženje. Dobro je, da so oni pripoznali to, kar se je davno trdilo, in dobro, da je to priznal tudi Pribičevičev list.«

Angleško vojno brodovje v naših vodah

ć **Split**, 18. sept. (Tel. »Slov.«) Danes dopoldne je sem prispel del britanske flotilje. Popoldne pa drugi del. Ob vhodu je pozdravila flotilja Split z 21 topovskimi streli. Temu je odgovorila naša baterija s Sustjepana. Davi je prispela tudi križarka s kontreadmiralom Duttonom in trije rušilci. Popoldne sta prispeli dve oklopnici, dva nosilca letal in bolniška ladja. Kontredmiral Dutton je obiskal velikega župana, kateremu je sporočil, da obiskuje naša pristanišča po naročilu svoje vlade, ki je odredila, da izrazi v tem smislu simpatije naši državi in naši svobodi na morju.

Zakaj je bil Čok aretiran?

O tem piše tržaški »Piccolo« v svojem dopisu iz Kopra dne 15. t. m. nekako sledeče: Že pred vojno so Slovenci v Pobegih in Bertokih kupili za svoje pevsko društvo lepo zastavo, ki je stala 10.000 K. Po prevratu, ko so te kraje »osvobodili« Italijani, je zastava izginila. Leta 1922., ko se je v Pobegih ustanovil fašijo, so karabinjerji zastavo našli na podlagi denunciacije pri nekem Bertoku, ki jo je moral izročiti fašiju v Pobegih, kateri jo je hranil kot »vojno trofejo« v svojih lastnih prostorih. Dne 21. avgusta 1928 pa je zastava iz društvenih lokalov fašija izginila, ne da bi mogli Italijani izslediti storilca. Karabinjerji so zaprli šest »tavine« osumljenih oseb, med njimi nekega Albina Pečariča, kateremu pa niso mogli ničesar dokazati. Koprski fašisti pa so, kakor trdi »Piccolo«, po slovenskih špijonih zvedeli, da je zastavo res odnesel Pečarič, in sicer baje po naročilu tržaškega odvetnika Čoka, ter da jo je bil shranil pod kupom kamenja na neki pristavi v Pobegih. Karabinjerji so šli zastavo iskat in končno našli zastavo, katera je bila baje namenjena, da jo spravijo na varno v Jugoslavijo. Zdaj so pa fašisti napregli svoje sile, da bi zvedeli, če je res advokat Čok naročil odnesti zastavo. Izmislili so si sledečo prevaro: K advokatu Čoku v Trst je prišel nek fašistični miličnik, ki je Čoku povedal, da se je on, miličnik, nahajal nedavno v zaporih skupaj z nekim Pečaričem, ki mu je zaupal, da je skril pobeško zastavo in da naj jo on, miličnik, iz kamnov izkoplje in jo ponese advokatu dr. Čoku, da jo le-ta shrani. Dr. Čok, ki je verjel, da je ta miličnik Slovenec, je bil soglasen, da naj mu prinese zastavo v pisarno. Miličnik pa je vztrajal na tem, da bi dr. Čok prišel sam v Pobege po zastavo, češ da je prenos združen z veliko nevarnostjo, nakar pa dr. Čok ni pristal. Nato je miličnik 14. t. m. res zastavo prinesel k dr. Čoku, toda z njim skupaj so prišli karabinjerji in fašisti iz Kopra, ki so čakali zunaj. Miličnik je dr. Čoku zastavo izročil v pisarni, za kar je dobil 30 lir. Ko se je pa odstranil, so vstopili v pisarno karabinjerji in fašisti, našli seveda zastavo in dr. Čoka aretirali ter ga odvedli v zapore v Koper. V preiskavi je dr. Čok, tako pripoveduje »Piccolo«, izjavil, da je prišel k njemu neki neznanec, kateri ga je prosil, naj prevzame obrambo nekega Pečariča, ki je bil aretiran, ker je baje ukradel neko slovensko zastavo. On da je obrambo sprejel. In ker je neznanec dejal, da je zastava v njegovi posesti, mu je dr. Čok rekel, naj jo nese na kvesturo. Ker pa je neznanec rekel, da se tega ne upa, da ne bi tudi njega zaprli, mu je dr. Čok rekel, naj jo prinese k njemu v pisarno. Ko so pa dr. Čoku — tako piše »Piccolo« — pokazali nek listek, katerega je pisal dr. Čok bivšemu uredniku »Edinosti«, g. Ivanu Stari, da naj prevzame od neznanca slovensko zastavo, ako bi le-ta njega, dr. Čoka, slučajno ne našel v pisarni, je dr. Čok baje prebledel in se zapletel v

protislovja. Razprava proti dr. Čoku je že naznačena na dan 27. t. m.

Zadeva torej, kakor se vidi, ni v nobeni zvezi s fantazijami, s katerimi skušata »Jutro« in »Narod« obdolžiti »Slovenca«, kakor da je aretacija dr. Čoka v zvezi s pisavo »Slovenca« o orjunskih zločinih. To se razvidi že iz tega, ker so dr. Čoka osumili, da je on naročil Pečariču, da zastavo iz pobeškega fašija odnese, že avgusta meseca t. l., ko o orjunskih odkritjih še ni bilo nobenega sledu.

Zasedanje v Ženevi končano

v **Ženeva**, 18. sept. (Tel. »Slov.«) Briand zapusti Ženevo končnoveljavno jutri, nekoliko prej, kakor je prvotno nameraval, ker se hoče udeležiti seje ministrskega sveta v Parizu, na katerega odpotuje nocoj tudi Loucheur, ki pa se bo v petek zopet vrnil v Ženevo, da se udeleži v Društvu narodov razprave o gospodarskih vprašanjih.

Pri Društvu narodov je bilo že vse urejeno tako, da se njegovo deveto zasedanje podaljša do srede prihodnjega tedna. Sedaj pa je zopet verjetno, da bo zasedanje končano še to soboto. Zato so se danes zopet začele splošne skupne seje, da se sprejmejo poročila posameznih komisij, katerih je izgotovljenih že sedem. Gre pri tem v glavnem za človekoljubna vprašanja, za bolgarsko stabilizacijsko posojilo, katero je včeraj odobril svet Društva narodov, in za poročilo mandatne komisije. Dočim je bila večina poročil sprejeta brez razprave, se je razvila razprava o poročilu o trgovini z dekleti in otroci, katero je podala finska delegatinja Hajnari v imenu pete komisije. Lord Cushendun je poudarjal, da gre pri pobijanju trgovine z dekleti in otroci predvsem za dve stvari: 1. da mora izginiti sistem javnih hiš, 2. da se morajo ukreniti najstrožje odredbe proti zvodništvu.

Francoski listi na dolgo razpravljajo o ženevskih pogajanjih o izpraznitvi Porenja in reparacijah. Levičarski listi zahtevajo danes, da stori sedaj Francija, kar največ more, da še nadalje ugodno vpliva na ozračje. »Quotidien« zahteva, da naj Francija sedaj takoj izprazni drugi pas v Porenju. Tudi »Ere nouvelle« zahteva, da je sedaj treba preiti od defenzivnega k ofenzivnemu delu in storiti res pozitivno delo. List pričakuje, da bo francoska vlada že na prihodnji seji v četrtek sprejela primerne sklepe.

Brez upanja na razorožitev

Predsednik pripravljalne razorožitvene komisije Društva narodov Loudon je danes zvečer izjavil v tretji komisiji, da si zaenkrat ne upa sklicati pripravljalne razorožitvene komisije. Govor Cushenduna, ki ga je imel pred kratkim v tretji komisiji, je učinkoval kot mrzel zrak. Loudon je naznanil, da ima namen zaenkrat sklicati samo zastopnike velikih pomorskih sil Francije, Anglije, Japonske, Italije in Združenih držav, da se o zadevi vrši tajna konferenca.

Švica Italiji, Italija preti Švici

v **Zürich**, 18. sept. (Tel. »Slov.«) Švicarski zvezni svet je izgnal iz Švice dva italijanska državljana Santora Veccaria in Angela Vernizia v Meligi pri Luganu, ker se je dognalo, da sta oba agenta italijanske vlade in da sta na švicarskih tleh o Italijanih in drugih inozemcih na nedopusten način iskala informacij in poizvedovala ter s tem kršila varnost švicarske zveze in njenega ozemlja. — Švicarski zvezni svet je dalje sklenil, nasloviti na italijansko vlado noto, katero bo izročil švicarski poslanik v Rimu in ki se tiče aretacije italijanskega državljana Cesara Rossija v Enclavi Campioni. Kakor se je dognalo, so Rossija preko švicarske meje spravili v Italijo. V Švicarskem narodnem svetu so bile vložene razne interpelacije, na katere bo zvezni svet obširno odgovoril.

Italija grozi Švicarjem z izgonom

v **Rim**, 18. sept. (Tel. »Slov.«) Govori se, da švicarska protestna nota v zadevi Cesara Rossija tudi še zvečer ni bila izročena, da pa se vsekakor že nahaja v rokah tukajšnjega švicarskega poslanika, kateri pa odklanja vsako izjavo. Medtem pa se zelo množijo grozeči italijanski komentarji. »Tribuna« piše, da bo Italija za vsakega iz Švice izgnanega Italijana izgnala enega Švicarja. »Impero« zahteva, da naj se švicarski potniški družbi, ki prevaža potnike iz Milana do Piave, odtegne potni vizum. Radi teh grozečih člankov se vzdržuje vest, da je Švica svojo noto umaknila, da s tem prizanaša italijanski občutljivosti. Vsekakor pa se ve že danes, kakšen bo italijanski odgovor.

Mussolini za prihodnje leto

v **Rim**, 18. sept. (Tel. »Slov.«) Tiskovni urad fašistovske stranke objavlja v kratkem komunikeju, da je včeraj zvečer zopet začel svoje delo veliki fašistovski svet pod predsedstvom Mussolinija. Na koncu dveurnega ekspozeja o splošni politiki je prečital Mussolini delovni program za prihodnjo dobo 6. in 7. leta fašistične dobe. Naredbeni list poroča o tem programu, da se bodo v prihodnjem letu izvršila velika javna dela. Senat se sestane 6. novembra, kmalu nato pa tudi zbornica. Po opravljenih parlamentarnih delih bo zbornica razpuščena. Meseca januarja bo Mussolini predložil kralju novo listo senatorjev, meseca februarja in marca pa bodo volitve članov nove fašistične strokovne zbornice. Prve dni meseca marca se sestane potem tako zvano peto letno zborovanje režima. Volitve v zbornico se bodo potrdile 24. marca, dočim se nova fašistična zbornica prvič sestane 21. aprila, na rojstni dan Rima.

Italija naj se še bolj oboroži

v **Rim**, 18. sept. (Tel. »Slov.«) »Tribuna« piše o francosko-angleškem zračnem dogovoru, da bi bilo morda za Italijo priporočljivo, ojačiti svoje zrakoplovstvo ob zapadni meji in da bi se velike italijanske delavnice za zrakoplove preložile s severa na jug. Takozvani varstveni ukrepi Francije zahtevajo, da tudi Italija ukrene primerne varstvene odredbe, četudi samo zato, da Italija dokaže, da živi v sicer mirnem svetu, ki pa odmeva od vojaških priprav.

Nova locarnska pogodba

v **Pariz**, 18 sept. (Tel. »Slov.«) V zvezi z včeraj zaključenimi razgovori šesterih držav se govori o možnosti nove locarnske konference, ki bi se sestala spomladi prihodnjega leta. Pričakuje se, da bo Nemčija v najkrajšem času stavila predloge za razpravo o izpraznitvi Porenja in da bodo tudi druga vprašanja do takrat pripravljena tako, da se bo mogla meseca marca ali aprila sklicati nova konferenca.

Socialisti na Švedskem tepeni

v **Stockholm**, 18. sept. (Tel. »Slov.«) Volitve v drugo zbornico pomenijo za socialne demokrate težek poraz. Po dosedanjih izidih bodo socijalni demokrati izgubili najmanj 15 mandatov, od katerih dobijo tri komunisti. Desničarske stranke so v drugi zbornici močnejše za devet mandatov. Kmetska zveza je zgubila 3, svobodomiselci pa 2 mandata, dočim so liberalci obdržali svoje položaje. Komunisti so enega svojih dosedanjih mandatov zgubili na korist svobodomiselcev, tako da so pravzaprav pridobili samo dva nova mandata. Meščanski blok je imel do sedaj 124 mandatov, socijalno-komunistični blok pa 88 mandatov.

Ustreljen tihotapec

v **Gorica**, 18. sept. (Tel. »Slov.«) Pred par dnevi je 35 letni italijanski delavec Corci prekoračil italijansko-jugoslovansko mejo, da bi si v Jugoslaviji kupil tobaka. Ko se je vračal, ga je ustavila jugoslovanska patrola. Ker je zbežal, je patrola nanj streljala in ga zadela, tako da je na mestu obležal mrtev. Italijanske oblasti so uvedle preiskavo.

Drobne vesti

Danes sta se v Pragi združili obe največji industrijski organizaciji na Češkoslovaškem, to je nemška in češka glavna industrijska zveza.

Mrtvega so našli v zrakoplovu. Letalec Molas se je v soboto s prostim balonom »Hispania« v Guadalajari dvignil v zrak, da premaga svetovni višinski rekord 10.600 m. V nedeljo so ga z zrakoplovom našli mrtvega v pokrajini Marcia. Domneva se, da se je v veliki višini zadušil.

Hühnefeld leti v Azijo. Ocanski letalec Hühnefeld je ob 1.43 na berlinskem letališču z Junkersovim letalom »Europa«, ki je enakega izdelka kakor »Bremen«, startal v vzhodno Azijo. Z njim leti švedski pilot Lindner in še en monter. Prva postaja na poletu bo Sofija.

Oceanski letalec Hühnefeld je danes ob 12.40 dospel na letališče v Sofiji. Letalec nadaljuje jutri polet v Angoro.

Danes popoldne je novi zrakoplov »Graf Zeppelin« napravil prvo poskusno vožnjo nad Bodenskim jezerom.

Zrakoplov »Graf Zeppelin« je zvečer ob 18.45 po triurnem gladkem letu zopet srečno pristal.

KOVINE

v **London**, 18. sept. (Tel. »Slov.«) Baker: per kasa 63.5625, tri mesece 64.125, Elektrolit 70.25, Best Selected 66.5, Strong 94. Cin: per kasa 215, tri mesece 212.375. Svinec: bližnji 22.125, tuji 21.8125. Cink: bližnji 24.5, tuji 24.625. Aluminij: tuzemski 95, inozemski 100. Antimon reg.: 59.5. Bela pločevina: 18.25. Živo srebro: 24. Nikel: tuzemski 175, inozemski 175. Wolfram: 15.875. Platina: surova —, odelana —. Srebro: —. Zlato: 84.11.375.

Novosadska vremenska napoved. Oblačno. Malo dežja. Zmerni vetrovi raznih smeri.

Dunajska vremenska napoved. Najprej precej jasno in topleje, obstanek pričakovanega izboljšanja vremena pa še ni gotov.

AKO UPORABLJATE
isto milo za lice in za roke — torej toaletno milo, vedite, da se dobro milo izdeluje iz dobrega, slabo milo pa iz slabega materijala.
DOBER MATERIJAL
je drag. — Ray-milo se izdeluje iz najfinejših masti in kokošjih jajc.
Če hočete vaše roke, lice in telo z milom ne samo oprati, marveč tudi negovati, potem vzemite
„RAY"-MILO

Ljubljanski občinski svet

Po dvomesečnem premoru se je včeraj zopet sestal občinski svet. Sejo je otvoril ob 5.20 zvečer župan, ki je konstatiral sklepčnost.

Župan se je najprej spomnil umrlega voditelja HSS g. Radiča. V iskrenih besedah je slavil pokojnikove vrline in zasluge. Občinski svetovalci so se s »Slava« klici pridružili žalostinki.

AVDIJENCA

Župan je nato nadaljeval: »Dne 29. avgusta sem bil sprejet v avdijenco pri Njegovem Veličanstvu kralju. Kralj se je zelo zanimal za socialne in gospodarske razmere našega mesta in mi je naročil naj pri prvi seji občinskega sveta sporočim ljubljanskemu prebivalstvu najprisrčnejše pozdrave!«

Občinski svetniki vzkliknejo: Živel Nj. Vel. kralj!«

Nato je prečital župan imena raznih darovalcev, ki so poklonili nekaj zneskov za mestne revežе, nato pa poročal o tekočih gradbenih delih mestne občine. O tem smo že poročali in opuščamo o tem podrobnejše poročilo.

MESTNI VODOVOD

Na včerajšnji občinski seji je podal župan naslednje zanimive podatke o mestnem vodovodu: Letos ob času najhujše vročine in suše se je delo mestnega vodovoda dvignilo v dosedaj še ne doseženo višino. Mestni vodovod je dvignil naravnost ogromne količine vode. Dočim je po drugih mestih vode primanjkovalo, je bila Ljubljana z njo zadostno preskrbljena in je mestni vodovod ves čas brezhibno funkcioniral. Letos do 1. septembra je bilo novo položenih cevi skupno za 6604 metrov, od teh v Ljubljani 2992 metrov, na Barju 3312 metrov in v Mostah 300 metrov. K mestnemu vodovodu je bilo skupno priklopljenih 225 hiš, od teh v Ljubljani 178, v Mostah 39 in na Ježici 8; novih izlivkov je bilo napravljenih 1195, od teh v Ljubljani 1126, v Mostah 59 in na Ježici 10. Vode je dvignil mestni vodovod v mesecu juliju 440.290 in v avgustu 420.271 kubičnih metrov. Največ vode je dvignil dne 16. julija, in sicer 16.703 kubične metre ali 16.7 milijonov litrov. Tega dne je prišlo na vsakega od 70.000 ljubljanskih prebivalcev po 230 litrov vode. V Berlinu je prišlo letos največ 210 litrov na vsakega prebivalca ob najbolj vročem dnevu. Skupna dolžina vodovodnih cevi je znašala dne 11. septembra 1928 103.980 metrov, od teh v Ljubljani 78.050 metrov, v Mostah 11.600 metrov, v Rožni dolini 510 metrov, na Ježici 9580 metrov, v Zgornji Šiški 1520 metrov, v Št. Vidu 2700 metrov.

V tej statistiki ni vpoštevan Vič. Priprave za priklopitev Viča in Glinc k mestnemu vodovodu so že skoro dokončane in po zagotovilu g. župana se bodo naši sosedje Vičani že lahko na zimo veselili dobre ljubljanske vode.

V vodarni v Klečah je mestna občina postavila tekom poletja nov moderen vodocevni parni kotel s pregrevači in ekonomizerji. Tudi je že montirana avtomatična kurilna naprava za drobni premog tako, da bo novi kotel še ta mesec v obratu. Za novi stroj in črpalke so podlage že gotove; strojni deli se sedaj dovažajo iz tovarne v Andritzu ter so z montažo že začeli. Upati je, da bo tudi strojni agregat v določenem terminu, to je do začetka decembra že v obratu. S to novo strojno napravo ob šele zagotovljen vsestransko nemoten obrat mestnega vodovoda, ker bodo na razpolago vse potrebne rezerve. Kapaciteta mestnega vodovoda bo z novimi napravami povečana za 50 odstotkov.

DRAGINJA NA TRGU

Župan dr. Puc poroča nadalje, da se je mestna občina v času počitnic lotila preureditve razmer na trgu, kajti draginja je postala že neznosna. Mestna občina je prejela v omenjeni zadevi tudi dopis od velikega županstva in je sklicala dne 13. avgusta tržno anketo, ki se je nadaljevala 10. septembra. Uspehi te ankete so se že deloma pokazali, ker sta pekovska in mesarska zadruga znižali cene krubu in mesu. V načrtu je tudi, da se sestavi poseben ključ za določanje cen, ki bo pravičen na obe strani. Glede prodaje živil na trgu se je sestavil poseben tržni red, ki je bil poslan na kompetentna mesta v izjavo. In čim bo mestna občina dobila odgovor, stopi tržni red v veljavo. Župan nato graja poročanje nekaterih časopisov, ki objavljajo napačne in ugledu mestne občine škodljive podatke o mestnem gospodarstvu in mestni gradbeni akciji. Župan citira pri tem neko notico »Slovenskega Naroda«. (Po seji je naš urednik vprašal g. župana, če se nanaša njegova opazka tudi na poročanje »Slovenca«, kar je g. župan zanikal in izjavil, da je poročanje »Slovenca« o delih mestne občine točno.)

Občinski svetnik Tavčar omenja neki lepak socialistične stranke, ki je očital mestnemu županu neobjektivno stališče radi draginje na trgu. Razvname se ostra debata med Tavčarjem, Likarjem, dr. Ravniharjem, podžupanom Jarcem in županom dr. Pucem. Ugotovljeno je bilo, da mestna občina v omenjenem letaku citiranega odgovora ni odposlala, temveč je šlo le za koncept odgovora, ki ga je pa anketa odklonila.

POROČILO FINANČNEGA ODSEKA

Odobri se najetje 10 milijonskega posojila pri Kranjski hranilnici. Iz tega posojila bo šlo 6 milijonov za nove investicije pri mestni klavnici, 4 milijone pa v kritje obveznosti iz 6 odst. obligacijskega posojila. Preostale obligacije obligacijskega posojila se prodajo maloželezniški družbi za ceno 18,005.000 Din po tečaju 90. Obligacije se bodo glasile na funte šterlinge. Pridobljeni denar pa se bo uporabil za razširjenje cestne železnice v Ljubljani. Stavbni zadrugi mestnih uslužbencev se za zgradbo novih stanovanjskih hiš dovoli garancija 1 milijona Din. Za preureditev stanovanj na ljubljanskem gradu v smislu sklepov posebne komisije je občinski svet dovolil kredit 100.000 Din. Prostovoljnemu gasilnemu in reševalnemu društvu v Ljubljani je mestni občinski svet nakazal že v proračunu določeni znesek za l. 1927 50.000, za l. 1928 pa 70.000 Din. Mestna občina pristopi kot ustanovnica k Društvu Rdečega križa z zneskom 10.000 Din. G. Šenici bo prodala mestna občina 157 kv. m preostale parcele po 10 Din.

POROČILO GRADBENEGA ODSEKA

Med številnimi predlogi, o katerih je poročal načelnik odseka ing. Rueh, ki so razen enega vsi bolj zasebnega značaja radi parcelacij in protestov in prošenj radi stavbnih dovoljenj, je najbolj važen sklep, da se uvede za razširjenje Gledališke ul. razlastitveno postopanje proti Tomažičevim dedičem. Ti so namreč stavili mestni občini glede odstopa potrebnega sveta skrajno nesprejemljivo ponudbo, tako da bi ta svet v Gledališki ulici veljal mestno občino po najmanj 500 Din kv. m. Tomažičevi nasledniki so se zavarovali proti vsem slučajem in celo proti temu, da bi v slučaju, če najdejo na tem svetu kak zaklad, ki ga je morda g. Tomažič tja zakopal, da bi potem ta zaklad seveda prišel v dobro njegovih dedičev. Ponudbo Tomažičevih naslednikov je radi predragih pogojev občinski svet odklonil in sklenil uvedbo razlastitvenega postopanja. Izdana je bila koncesija za adaptacijo Nušakove vojašnice, ki se je pa že izvršila.

POROČILO PERSONALNO-PRAVNEGA ODSEKA

Kot nov član v mestni posredovalni urad je bil izvoljen g. Leopold Furlan, za namestnika pa g. Ivan Rozman. V upravni odbor Mestne hranilnice je bil izvoljen g. dr. Dinko Puc. Poročevalec je poročal še o nekaterih prošnjah za sprejem v občinsko zvezo.

POROČILO POLICIJSKO-ZDRAVSTVENEGA ODSEKA

je podal dr. Lukan. Na dnevnem redu je bilo le poročilo o novi naredbi glede odvoza fekalij iz mesta.

Vloženih je bilo več samostojnih predlogov. Med njimi naj omenimo predloge občinskega svetnika dr. Puntarja glede otvoritve živilskega trga za Bežigradom, glede gradnje otroškega igrišča in glede naprave drugih potrebnih stvari za Bežigradom; dalje predloge ing. Rueha glede naprave več novih hodnikov, požiralnikov in kanalov po novih mestnih ulicah.

Občinski svetnik Likar je vložil štiri nujne predloge, katere pa je večina kot nepotrebne odklonila.

Sledila je interpelacija obč. svetnika Jegliča glede bazaltoidnega tlakovanja sploh in glede tlakovanja Semeniške ulice. Župan je dal o tej zadevi interpelantu točna pojasnila, s katerimi se je interpelant zadovoljil.

Obč. svetnik dr. Jerič je interpeliral župana glede pravne upravičenosti sklepov sedanjega odbora maloželezniške družbe, zlasti glede sklicanja občnega zbora, ki je pravno ničen. V debato je posegel tudi obč. sv. Likar, ki je zahteval prenos sedeža te družbe v Ljubljano. Župan je obljubil interpelantu, da bo vse potrebno ukrenil. Dr. Jerič se ni zadovoljil z županovim odgovorom le v eni točki; mnenja je namreč, da reprezentira v takih slučajih mestno občino magistratni gremij, ne pa župan. Iz županovega odgovora je med drugim razvidno, da je dosegel novi avtobusni promet nad vse pričakovanje zadovoljive uspehe, tako, da bo mestna občina z ozirom na uspehe poskusnih dni mogla skleniti z maloželezniško družbo prav ugodno pogodbo glede oddaje teh voženj v najem. Javna seja se je ob 8 zvečer zaključila, nakar se je vršila tajna seja.

Resolucije I. socialnega dne v Ljubljani
9. septembra 1928

I. Kapitalizem.

1. Usodno zlo, ki razdeva današnjo družbo, je kapitalizem. Kapitalizem nam ni samo tehnično proizvajanje s stroji ali gospodarjenje po preračunavanju v denarju, ampak gospodarski sistem, ki povzroča krivično izkoriščanje delovnih stanov. To je sistem, ki sta se v njem vtelesila mamonizem in liberalizem; sistem, ki mu je vse le profit; ki mu je človek-delavec stroj, toliko vreden, kolikor mu nosi dobička; ki zaradi dobička prezira božje zakone in človeške pravice. Ta sistem trga ljudi v dva sovražna si tabora in tako z notranjo nujo povzroča razredni boj.

2. Kapitalizem, tako umevan, je protinaraven, protisocialen in protikrščanski: protinaraven, zakaj proti naravi je, da mrtvi kapital gospoduje nad človekom; protisocialen, zakaj protisocialno je, kar nujno povzroča razdor v človeški družbi; protikrščanski, zakaj krščanstvo je religija ljubezni in pravice, kapitalizem pa gazi oboje.

3. Človeštvo torej mora v imenu naravnih zakonov, v imenu socialne blaginje in v imenu krščanstva iti v boj zoper kapitalizem.

II. Krščanska uredba družbe.

1. Po naravnem in krščanskem pojmovanje mora narodno gospodarstvo biti naravnano ne na čim večji dobiček, temveč na to, da bi družba bila smotrno preskrbovana s potrebnimi tvarnimi dobrinami.

2. V prav urejeni družbi mora vsakdo opravljati kako socialno koristno delo. Življenje od dohodkov brez dela je treba onemogočiti, delavcu zagotoviti človeka vredno življenje. Produkcija mora biti umerjena na konsum, konsum pa bodi urejen po pameti.

3. Družba, urejena po krščanskem pojmovanju, bodi **brezrazredna** v tem zmislu, da v njej ne bo, kakor dandanes, razredov, kjer bi eden drugega izkoriščal in drug drugega sovražil; torej tudi ne bo razrednega boja, ki je dandanes le izraz tega nasprotja. Družili se pa bodo ljudje po skupnih poklicih v **stanove**, ki bodo zopet v skupni vzajemnosti dajali drug drugemu, kar komur gre.

III. Zasebna lastnina.

1. Zasebna lastnina, ki služi bogudanemu namenu, je po naravnem pravu dovoljena. Ni pa vsaka dejanska posest že lastnina ali vsaka zgolj zgodovinsko-pravno utemeljena lastnina nedotakljiva. Z zasebno lastnino so združene dolžnosti.

2. Zemlja s svojimi dobrinami mora po naravnem namenu služiti vsem. Ako zasebna lastnina pride v očitno in trajno nasprotje s socialno blaginjo, izgubi v tistem pogledu in v tistih mejah, v katerem se pokaže to nasprotje, svoj naravnopravni zmisel in svojo upravičenost. Ne sme pa posameznik odločati o mejah lastninskih pravic, marveč le družba kot čuvarica socialne blaginje; ona sme in tudi mora **urejati zasebno lastnino** in jo podrejati skupni blaginji vseh.

3. Kapitalizem greši proti načelom o zasebni lastnini, ker si prilastuje deleže iz tujega dela, ker neomejeno kopiči dohodke od kapitala in nosi v sebi težnjo po pomnoževanju imetja v **neskončnost**; s takim pomnoževanjem pa onemogočuje drugim, da bi si pridobili primerno zasebno lastnino. Družba bo tem bolje urejena, čim bolj bo vsakemu posamezniku to omogočeno.

IV. Delovna (mezdna) pogodba.

1. Mezdna delovna pogodba je sama po sebi dopustna. Sklepati se pa mora enakopravno in od obeh strani svobodno. Dejansko je svoboda dostikrat na eni strani le navidezna, ker delavca razmere silijo, da sklepa neprimerne pogodbe. Če delovna pogodba ne daje delavcu tega, kar mu je potrebno za človeka dostojno življenje, pa je po nauku Leona XIII. protinaravna in krivična. Tega ni sicer vselej kriv delodajalec, ampak dostikrat le gospodarske razmere; toda to je dokaz, da gospodarske razmere niso zdrave in da so potrebne reforme.

2. Četudi je mezdna delovna pogodba sama po sebi dopustna, so vendar primernejše take pogodbe, ki bolj uvažujejo dostojanstvo človekove osebnosti.

3. Vsaka delovna pogodba bi morala v urejenih socialnih razmerah zagotoviti vsaj toliko dohodkov, da more ob primerni pridnosti in varčnosti živeti človeka vredno življenje, in sicer ne le sam, temveč tudi njegova družina.

V. Smernice socialnega dela, zlasti za industrijsko delavstvo.

1. Ker kapitalizem izkorišča predvsem delavce, zato mora socialno delo predvsem meriti na blaginjo delavcev.

a) Najbližja naloga je, da se ustvarijo za delavstvo smotrni socialni zakoni: poleg zakonov za zaščito delavstva in za socialno zavarovanje za bolezni in nezgode, za onemoglost in starost, za brezposelnost, za preskrbo vdov in sirot, zavarovanje družin z mnogimi otroki, zakoni o delavskih zaupnikih in obratnih svetih, o socialnih gospodarskih odborih za kontrolo nad veliko industrijo itd.

b) Vendar se socialna reforma ne sme ustaviti na tej stopnji. Današnje mezdno razmerje je zaradi socialnih krivic postalo delavstvu tako mrzko, da delavstvo ne bo prej mirovalo, dokler se sploh sedanji gospodarsko-pravni red s sedanjim delovnim razmerjem ne spremeni. Delavci, ki proizvajajo za vso človeško družbo potrebne tvarne dobrine, morajo postati enakopravni člani te družbe. Zato mora biti tudi njih delovno razmerje izraz te enakopravnosti. Prva stopnja te enakopravnosti bi bila, da bi bili delavci deležni dobička, zato pa tudi udeleženi pri upravi. Daljnje popolnejše oblike delovne pogodbe so: 1. **organizacijska** pogodba (dr. Krek), kjer bi se smatralo delo za urad in bi bili delavci uradniki, torej s stalnostjo, pokojnino itd. (bodisi, da bi bile lastnice podjetij industrijske korporacije ali pa komune, zlasti država).

2. **Družbena pogodba** (contractus societatis), kjer bi bili delavci s podjetniki solastniki podjetij in bi tudi soodločevali o obsegu produkcije, o porazdelitvi dohodkov itd.

3. **Družbena pogodba delavcev** samih med seboj, kjer bi bili lastniki delavci, ali še bolje, delavske korporacije.

Ni verjetno, da bi se mogla enostavno uveljaviti ena sama oblika. Tudi bo moralo izkazati šele izkustvo, katere oblike so zares življenja zmožne. Zlasti za oblike, kjer bi imelo delavstvo odločujočo besedo, je potrebna velika samovzgoja delavstva. Pri vseh oblikah pa se bosta morali uresničiti ti dve zahtevi: prva, da se očuva interes za delo, brez katerega bi začelo gospodarstvo propadati, in druga, da se zares zajamči socialna blaginja in da ne nastane le nov sistem izkoriščanja.

c) Ker pogona za rešitev teh vprašanj ni pričakovati od zgoraj, se mora delavstvo stanovsko krepko organizirati, da bo moglo dajati svojim zahtevam v javnosti zadosten poudarek. Samo ob sebi umevno je, da krščansko delavstvo zameta nasilje in nasilne prevrate. Pravtako jasno pa je, da se noben katoličan ne sme upirati upravičenim socialnim reformam.

2. Ne bo pa zares primerne nove gospodarske oblike, če ne bo **novega duha**. Novi gospodarski in družabni red mora biti oblika novega naravnega, socialnega in krščanskega duha, kakor je sedanji nered le oblika protinaravnega, protisocialnega in protikrščanskega duha.

3. Tudi **boj delavstva**, ki se danes vodi dostikrat v istem duhu, kakor boj materialističnega kapitalizma, se mora po vzgoji in samovzgoji prešiniti z novim duhom, tako da bo delavstvo v resnici postalo znanilec in nositelj nove, pravične krščanske družbe.

O štrajkih

Letošnje leto je za delavski svet izredno razburljivo. V vseh večjih podjetjih so spori, ki vodijo ponekod celo do štrajkov. Vzrok temu je predvsem, ker še ni izgrajena pri nas socialna zakonodaja, ki bi uravnavala vsaj za silo razmerje med delojemalcem in delodajalcem. Izredno pomankljiva je socialna zakonodaja glede odpusta delavstva, glede regulacije mezd itd. Tak položaj je škodljiv za obe strani.

Da vpliva zadostna socialna zakonodaja blažilno na delavce in podjetnike, dokazuje Nemčija, ki prednjači v tem oziru vsem državam izvzemši Rusijo. V Nemčiji so vpeljana poravnalna razsodišča s prisilno veljavo. Na ta način je mogoče poravnati večino sporov na hiter in cenen način. „Staats- und Volksöknomie“ je prinesla statistiko štrajkov in izporov v Nemčiji v času od l. 1909 do 1927. Ta statistika nam dá sledečo sliko:

Leto	Povprečno			
	število štrajkov	število prizadetih obratov	število prizadetih delavcev	štev. izgubljenih delovnih dni
1909—1913	2171	7.998	536.522	6,330.620
1919	3682	32.825	2,724.907	32,463.620
1920	3693	40.803	1,915.581	15,444.349
1921	4093	52.244	1,817.637	22,595.969
1922	4348	41.775	2,241.281	23.382.593
1923	1878	21.484	1,751.944	11,146.052
1924	1591	17.427	969.956	13,427.296
1925	1516	66.329	795.864	11,259.064
1926	316	1.903	84.759	885.908
1927	674	6.924	187.687	2,442.694

Leto	Povprečno			
	število izporov	število prizadetih obratov	število prizadetih delavcev	štev. izgubljenih delovnih dni
1909—1913	425	4.731	174.180	4,858.687
1919	37	1.015	35.860	619.154
1920	114	1.435	93.151	1,311.265
1921	362	2.993	218.433	3,278.483
1922	437	5.726	324.273	4,351.240
1923	168	2.691	165.321	1,331.660
1924	392	11.003	1,096.378	22,770.592
1925	224	8.826	329.936	5,845.798
1926	40	748	45.813	513.269
1927	96	1.918	213.611	2,176.142

Socialna bremena v Nemčiji leta 1926.

Koliko lahko napravi moderna država za blagor delavstva, je razvidno iz statistike socialnih bremen v Nemčiji leta 1926. Ta bremena so sledeča:

1.)	Invalidno zavarovanje	875,000.000 Mark
2.)	Zavarovanje nameščencev . . .	235,000.000 „
3.)	Bolniško zavarovanje	1,240.000.000 „
4.)	Rudarsko zavarovanje (pokojnina)	228,000.000 „
5.)	Nezgodno zavarovanje	300.000.000 „
6.)	Zavarov. za slučaj brezposeln.	1,240.000.000 „
	Skupaj . .	4,118.000.000 Mark

K tej vsoti je plačala država v celoti 700.000.000 in sicer 200.000.000 Mark za invalidno zavarovanje in 500,000.000 Mark za brezposelno zavarovanje. Od gospodarskih podjetij nabrana vsota znaša torej 3,418.000.000 Mark. Na tej vsoti so deležni delojemalci in delodajalci in sicer:

	Mark	Delojemalci	to je:	Delodajalci	to je:
1.) Invalidno zavarovanje	675.000.000	337.500.000	1/2	337,500.000	1/2
2.) Pokojninsko zavarov. nameščencev . .	235.000.000	117.500.000	1/2	117,500,000	1/2
3.) Bolniško zavarovanje	1,240.000.000	826.600.000	2/3	413,400.000	1/3
4.) Rudarsko zavarovanje	228.000.000	136.800.000	3/5	91,200.000	2/5
5.) Nezgodno zavarovanje	300.000.000	—	—	300,000.000	vse
6.) Brezposelno zavarovanje	740.000.000	370.000.000	1/2	370,000.000	1/2

Po cenitvi fin. ministrstva znašajo dohodki na plačah v Nemčiji 30,000.000.000 Mark. V tej vsoti so zapopadeni tudi dohodki tistega delavstva, ki ni podvrženo socialnemu zavarovanju. Njegovi dohodki znašajo 6,900.000.000 Mark. Torej znaša vsota, ki pride v poštev pri socialnih bremenih, ca. 23,100.000.000 Mark. Če jo primerjamo s socialnimi bremeni (3,418.000.000), pridemo do zaključka, da so mezdni dohodki obremenjeni s circa 15 %. V tem je zapopadena tudi vsota, ki so jo dolžna plačevati podjetja.

Če primerjamo izdatke na socialnih bremenih v Nemčiji z onimi pri nas, je očividno, da je tarnanje gotovih krogov o prevelikih socialnih bremenih brez podlage.

Oddih od samega sebe

(Dalje.)

»Prav! Vzemimo torej, da je ostal gospod Stefenson dva dni in dve noči v tej hišici, ne da bi bil pobegnil. Čez dva dni pride zdravnik. Gospod Stefenson bo planil k njemu in koj začel: »Prebral sem Vaše liste in reči moram, gospod doktor, da je vsa zadeva precej pustolovska, pa tudi dokaj dolgočasna. Čemu n. pr. — se ne bi smel tu v Vašem zdravilišču nič več imenovati Stefenson, ampak drugače?« »Sedite,« bo dejal zdravnik in potisnil gospoda Stefensona na klopco tik hiše.

»Dajte mi svoj življenjepis.«

Gospod Stefenson ga sluša, zdravnik pa bere, kar je napisal gospod Stefenson v teh dveh dneh samotnega razmišljanja o samem sebi. »Te liste bom vzel s seboj,« pravi zdravnik, »in jih doma še enkrat prebral. Potem dobite rokopis nazaj in ga morete sami uničiti.«

»To je kakor pri Lahmannu,« reče Stefenson. »Seveda,« pokima zdravnik, »jaz imam dosti od Lahmanna, ta pa dosti od Briessnitza in drugih. Kdor hoče kam visoko, mora stopati zmeraj na rame drugih.«

Zdravnik se dolgo razgovarja s Stefensonom in mu tudi pojasni, zakaj naj bi v počitniškem domu svojega življenja zavrgel svoje ime.

»Vi niste tu mister Stefenson; Vi ste drug človek — ki mu je n. pr. John ime. Ta John pa ni nič v zvezi s Stefensonom. Gospod Stefenson biva nekje v Njujorku, Milwaukee ali v Trinidadu. Ondi se muči in razglablja o novih dobičkih; ondi ga hvalisajo, sovražijo, se mu lažejo, ga varajo. Ondi dela in se zabava, da je napol mrtev, ima vse sorte slabosti, ki mu krajšajo življenje in predvsem — grenijo veselje za življenje. Izkratka: ondi je navzlic svojim milijonom neki ubogi, izdelani človek. A ta John, ki biva tu, nima nobenega malika, ne zavidljivega prijatelja — tudi ne sovražnika. Veselo živi med sodrugi in če dela na vrtu s kom drugim, ne ve, ali je ta človek tam zunaj med svetom kak knez ali minister ali neznaten uradnik. Glejte, John, to je dragocena šala, s katero se mi šalimo. Če se ljudje iznebijo svojih imen in so vsi enako oblečeni, potem ne veste, kdo je velik in kdo majhen. Le duša jih razodeva. Da pa se pacijent iznebi tekom svojega bivanja v zdravilišču svojega imena, je za naš uspeh velikega pomena. Saj je večinoma prav ime najmočnejša veriga, ki nas veže z vsakdanjim veseljem in trpljenjem; to verigo moramo v počitniških dneh razkleniti. Pa bodisi da je ime tudi okras — kdor se hoče odpočiti, s iznebi okraskov! Manj pomembno je, da se drugače oblečemo. Vendar je tudi to dobro: osvobodi nas drugačnih navlak. Kdor ostane pri nas, mu je resno. Sicer Vam bo pa taka zdrava nošnja gotovo prijala; tudi ženskim gostom je všeč. In česar se morate še iznebiti — to je denar. Odkar ste tu, niste imeli še opravka z denarjem. Kar imate pri sebi, to oddaste pri blagajni; ondi bo vse ohranjeno do Vašega odhoda; odtegnejo Vam le prispevek za bivanje. John, gost počitnic, nima niti pare. Saj je tudi ne potrebuje in je že čez malo časa ves srečen, ker mu ni treba gledati nastavljenih rok, v katere mora polagati denar, kar se gospodu Stefensonu čestokrat pripeti, da se mu roke že same od sebe razgibljejo, da odpira in zapira denarnico. John ima samo en žep — za žepni robec. Denarja nima; ključev, nožka, toaletnih priprav, napolnilnega peresnika, beležnice, listnice, dišav in vseh podobnih ropotij se je iznebil.

Tudi ure!

Johnu ni prav nič mar časa; brez pomena je zanj, če je ura tri in sedemnajst ali pa štiri in šest in dvajset; njemu se ni treba gnati, ne skrbeti; dovolj časa ima, njemu se nič ne mudi. Le k mizi mora priti o pravem času, a tja ga pokliče zvonec. O, mister Stefenson, videli boste, kako vam bo dobro delo, da vam ne bo treba šestdesetkrat na dan pogledati na uro! Ura, ki utripa na srcu, utripa hitreje ko srce; ura je kakor mojster stopinj, ki vas venomer naganja k večjim korakom; pot pa vodi vendarle h koncu življenja. Zakaj bi se nam tako mudilo k temu koncu? Tisti mojster nima besede pri nas.

Ker torej nima John nobene skupnosti z gospodom Stefensonom, mu ni tudi prav nič mar, kaj tega ameriškega veletrgovca glede svetovnih dogodkov zanima in razburja. Johna prav nič ne zanima, če padajo obrestne mere gospoda Stefensona, kakšen je bil denarni trg v Londonu in kakšen je v Mehiki, ali če na Balkanu spet vre — skratka: John ne bere nobenih časopisov. Na vprašalni polj, ki ste jo morali izpolniti, je tudi zapisano: »koliko časa berete časopise povprečno na dan, na leto?« Napisali ste, da berete časopise vsak dan po tričetrt ure, torej na leto 274 ur. Če vzamemo, da ima dan 9 delovnih ur, uporabite za branje časopisov 30 dni — torej kar mesec dni v letu. In potem je bilo tudi vprašanje: »Napišite na kratko, kaj ste se zapomnili iz branja časopisov od lanskega leta in kaj od predlanskega?« Česar se spominjate od lanskega leta, ste prav s težavo napolnili petero majhnih lističev — in priznati morate, da od predlanskega leta — razen nekaterih izrednih dogodkov — ne veste ničesar. Zares, časopisi nam dajo marsikaj — za trenutek. A sami sebe bi nalagali, če bi rekli, da je bila ta korist vredna dela enega meseca v letu. V o koristnosti se ne bomo pričkali. Za nas je poglavitno tole: John si ne sme pokvariti zajtrka zato, ker bi se gospod Stefenson ob istem času nasrkal hude jeze zaradi nekega poslanca, ki je imel po njegovih mislih prav bedast govor. John se ne napije zvečer od veselja, da se neka konkurenca z gospodom Stefensonom ni posrečila. John ne debatira debelo uro o tem, če se bodo te in te države zvezale ali ne. Skratka: John se ne smeni za udarce časopisnih člankov. On sodi: »Gospod Stefenson v Ameriki je že potreben teh napornih reči, ki so vsak dan v časopisih; zakaj on je sredi težke šole življenja in se mora boriti. A jaz — John — jaz imam počitnice in vse šole življenja mi niso prav nič mar.« (Dalje.)

Kaj je novega

KOLEDAR

Sreda, 19. septembra: Kvatre. Januarij, Konstancij.

ZGODOVINSKI DNEVI

19. septembra: 1736 je umrl reformator ruske cerkve Teofanes Prokopovič, škof v Novgorodu. — 1895 je umrl buditelj koroških Slovencev prof. Josip Lendovšek. — 1802 se je rodil ogrski bojevnik za svobodo Lj. Kossuth. — 1814 se je rodil pruski diplomat K. Fr. v. Savigny.

*

★ **Nova nadzornika za Ljubljano-okolico.** S kraljevim ukazom sta imenovana za nadzornika Ivan Strukelj, šolski upravitelj na Viču, za zahodni del, Janko Grad, šolski upravitelj v Mostah, za vzhodni del okrajnega glavarstva Ljubljana-okolica. Dosedanja nadzornika Franc Škulj in Miroslav Pretnar sta po izpolnitvi polnih 35 službenih let na lastno prošnjo upokojena.

★ **Odlikovanje.** Ob priliki premestitve večletnega splošno priljubljenega okrajnega glavarja g. Frana Vouška v Gornjem gradu sta ga imenovali občini Luče in Solčava v občinski seji dne 16. t. m. za častnega občana.

★ **Imenovanje.** Pomočnik knjigovodje pri deleg. min. fin. v Ljubljani Karel Vitori je imenovan za pisarja Glavne kontrole v 4. skupini II. kategorije.

★ **V naše državljanstvo** so sprejeti: Fr. Lašič z družino, učitelj iz Koroške Bele; Jakob Rojc s hčerko Sonjo, učitelj iz Škofje Loke; Ferdinand Gažar z družino, veterin. pomočnik iz Prevalja; Ivan Culat, učitelj iz Zagorja.

★ **Poroka.** Dne 17. t. m. sta se na Krki pri Stični poročila dolgoletna cerkvena pevca Mihael Tomažin in Francka Koželj.

★ **Razpisana je služba** pogodbenega poštarja v Ivanjcih (III-2). Prošnje s prilogami naj se vlagajo na poštno in brzojavno ravnateljstvo v Ljubljani do 30. septembra.

★ **Slovenski jezik in latinico** žele naša županstva v vsem svojem poslovanju. Županska zveza v Ljubljani se je obrnila na vojaško oblast, naj to upošteva, ker starejši možje-župani ne znajo brati cirilice in ne umejo srbohrvatskih izrazov, vsled česar nastaja nesporazum in mnogokrat zakasnitev.

★ **Občinske volitve v Medvodah.** Preden potečeta dva meseca, bomo volili nov občinski odbor. Upamo, da bo res nov. Volivni imeniki so bili že razpoloženi na vpogled volivcem. Pravimo: bili. Kajti razglas je četrti dan že izginil z občinske deske, a razpoložitev pri cerkvi sploh ni bila objavljena, kakor je bila vselej stara navada. Čujemo, da je bil po odloku okrajnega glavarja določen za volivne upravičence le tridnevni rok, v katerem so smeli pregledati volivne imenike. Ali je to res? Hvaležni bomo gosp. dvornemu svetniku, če nam pojasni stvar in pa na kakšni zakoniti podlagi temelji ta odločba. Ako naše informacije morda niso točne, je pa vseeno treba jasnosti. Razglasa na občinski deski četrti dan ni bilo več. To stoji.

★ **Povratek ameriških izletnikov.** Danes popoldne se bo vkrcalo v Le Havre na znameniti francoski brzoparnik »Ile de France« 35 ameriških Slovencev, ki so v soboto zvečer odpotovali iz Ljubljane. Spremljajo jih najlepši spomini na rodno zemljo ter na sorodnike, prijatelje in znance, od katerih so se poslovili. Kmalu so jim potekli odmerjeni dnevi oddiha v krogu domačinov, že se pripravljajo sirene na pesem odhoda, parnik se bo zamajal in splaval čez širni atlantski ocean v newyorško pristanišče. Od tam se bodo naši vrli ameriški rojaki razkropili na vse strani in pohiteli na svoje nove domove.

★ **Požar v Čemžu nad Mirno pečjo.** V soboto zvečer ob 8 je izbruhnil v Čemžu požar. Zgorela so gospodarska poslopja razen hiše pri posestniku Bužgi, ki je kupil pred kratkim od Ane Kos hišo in še nekaj drugega posestva. Ana Kos je bila vdova po pok. učitelju Mihaelu Kosu. Oba sta izstopila iz katoliške cerkve in se svoječasno civilno poročila. Letos v prvi pomladi je pa umrl Mihael Kos brez oporoke. Po zapuščinskem dogovoru je prevzela zapuščino Ana Kos, pa je imela plačati tako težka bremena zapustnikovim upnikom, da je morala celo posestvo razprodati.

★ **Odkupne pošiljke v prometu z Madjarsko.** Po sporazumu med madjarsko in našo poštno upravo se je uvedel ta mesec med našo državo in Madjarsko vzajemni promet z odkupnimi (povzetnimi) priporočenimi pismi in paketi. Pošiljatelj odkupne pošiljke iz naše države za Madjarsko mora na pošiljko — pri paketih tudi na spremnico — napisati odkupni znesek v madjarski veljavi, to je v pengih in filirih. Najvišja dovoljena vsota je 1200 pengov. Poleg tega mora pošiljatelj na pošiljko in na spremnico izpod odkupnega zneska napisati, na čigav račun naj se izterjani odkupni znesek vplača, in sicer takole: »»A verser au compte courant postal No. ... à .... en faveur de .... à ...« Pošiljatelj mora plačati razen običajnih pristojbin (težna pristojbina, priporočnina, pri paketih morebitna vrednostna pristojbina) še stalno pristojbino v znesku 1 Din. Pismu oziroma spremnici se sme priložiti čekovna položnica za Madjarsko.

★ **Zračni promet med Zagrebom in Belgradom.** Dne 5. oktobra se bo ustavil zračni promet med Zagrebom in Belgradom, ki je bil uveden letos dne 15. februarja. Dne 5. oktobra bo zaključen tudi štiristoti polet avijonov, ki so vršili promet na tej progi. Zračni promet se bo pričel znova zopet dne 15. februarja 1929. leta.

★ **Roparski umor v Zagrebu.** V včerajšnji številki »Slovenca« smo na kratko priobčili telefonsko vest iz Zagreba, da je bil tam umorjen 61letni trgovec Alojzij Škorjanec, Slovenec iz Celja. Škorjanec je prišel l. 1919. iz Celja, kjer je imel veliko, toda zadolženo posestvo, v Zagreb, k svojemu sinu. Ta mu je pomagal, da si je zgradil na Novem putu na periferiji Zagreba večjo barako, v kateri je prodajal cigarete, sadje, pivo, mleko in tobak. Živel je mirno in preprosto. Spal je v isti baraki. Ko ga je v ponedeljek poklicala neka ženska, da bi kupila pri njem mleko, ni našla odgovora. Sosedje so nato vdrli v barako in tu se jim je nudil grozen prizor. Škorjanec je ležal umorjen na postelji v luži krvi, poleg njega pa krvava sekira, s katero ga je neznani zločinec udaril po bradi in dvakrat po vratu ter ga ubil. Zločinec je nato pobral ves denar in pobegnil. Sum umora je padel na dva mladeniča, ki sta vsak dan prinašala Škorjancu slaščice in kruh, ki sta pa po umoru izginila.

★ **Velik vlom v Dubrovniku.** V pisarno hotela »Victoria« v Dubrovniku je bilo te dni vlomljeno. Vlomilci so odnesli malo ročno blagajno z 85 tisoči dinarjev in raznim inozemskim denarjem kakor tudi vse vozne listke in potne listine inozemskih gostov hotela. Policija in orožništvo sta takoj pričela zasledovati zločince in se je še isto noč posrečilo, da so jih izsledili. Vnel se je hud boj, pokale so puške in samokresi, končno so pa vlomilca, nekega Antona Depolo in Simonija, vendar le obvladali in ju izročili okrožnemu sodišču.

★ **Smrtna nesreča v osiješki železolivarni.** V ponedeljek ob 8 zjutraj je delal v železolivarni v Osijeku 29letni delavec Peter Prgomet pri stroju. Ko je hotel pognati stroj v pogon, je zgrabil za železno ročko električnega priključila, nakar je udarila vanj električna struja, da se je pričel zvijati od bolečin. Neki njegov tovariš ga je poskušal rešiti, dobil pa je močen udarec elektrike, ki ga je vrgla na tla. Šele ko je pritekel delovodja in ustavil stroj, so mogli ločiti nezavestnega Prgometa od stroja. Vsi poskusi, da bi obudili Prgometa z umetnim dihanjem k življenju, so bili brezuspešni. Prepeljali so ga v bolnico, kjer je kmalu umrl, ne da bi se poprej zavedel.

★ **Pretep radi politike.** V Subotici so se v neki gostilni gostje radi politike sprli. Nekateri so bili za Pribičeviča, drugi pa za radikale. Iz prepira je nastal pretep, med katerim je čevljar Marijan Milinkovič trikrat z nožem zabodel carinskega uradnika Dušana Atanackoviča, katerega so prepeljali v bolnico, pa ni upanja, da bi ostal pri življenju, ker je izgubil preveč krvi. Milinkoviča so zaprli.

ZDRAVNIK NA VRHNIKI
DR. FRANJO ZUPAN
se je preselil v Mulleyevo hišo nasproti lekarne.
Ordinira vsak delavnik dopoldne.
Električno obsevanje! — Višinsko solnce!

★ **Zobozdravnik dr. Stanko de Gleria v Kranju** (poleg glavarstva) redno ordinira od 1. oktobra dalje od 8 do 12 in od 14 do 17 razen ob nedeljah in praznikih.

★ **Prvi trimesečni kuharsko-gospodinjski tečaj** od 1. oktobra do 24. decembra 1928. Mesečnina za notranje učenke 900 Din, za vnanje 550 Din. Priglase sprejema vodstvo dr. Krekove gospodinjske šole v Zg. Šiški pri Ljubljani.

★ **Nemško-slovenski slovar** s slovniškimi navodili in popolno terminologijo. Sestavila profesorja dr. Franc Bradač in dr. Janko Šlebinger. Po subskripcijski ceni 96 Din dobi slovar, kdor ga naroči in plača do 1. januarja 1929. Poštni naročniki naj pridenejo še 4 Din za poštnino in pošljejo denar naprej (100 Din). Od novega leta dalje stane slovar 130 Din. **Dobiva se v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani.**

★ **Tečaj za mizarsko detajlno risanje v Ljubljani** priredi Urad za pospeševanje obrti kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev pod vodstvom strokovnega učitelja g. Josipa Tratnika v prostorih Tehniške srednje šole v Ljubljani. Tečaj se prične 7. oktobra 1928, pouk se bo vršil vsako nedeljo od 8 do 12. Tozadevno se obveščajo vsi dosedanji obiskovalci tečaja, sprejmejo se pa še tudi novi interesenti, ki naj se takoj ustmeno ali pismeno priglase v pisarni Urada za pospeševanje obrti, Ljubljana, Krekov trg 10-I.

Ljubljana

NOČNA SLUŽBA LEKARN

Drevi imajo nočno službo: **Bahovec** na Kongresnem trgu, Ustar na Sv. Petra cesti in **Hočevar** v Šiški.

* * *

⊙ **Upokojen** je bil v snočnji tajni seji občinskega sveta na lastno prošnjo magistratni pisarniški ravnatelj g. Ivan Završan. Občinski svet mu je ob tej priliki za njegovo vestno službovanje izrekel priznanje in zahvalo.

⊙ **Avstrijski konzulat v Ljubljani** sporoča, da je g. generalni konzul dr. H. Pleinert nastopil petdesetdenski dopust in je včeraj odpotoval iz Ljubljane. Za časa njegove odsotnosti ga nadomešča višji revident g. Stradner.

⊙ **Cvetoči kostanj.** Prijatelj nam je včeraj prinesel lep cvet kostanja, ki te dni cvete ob Dunajski cesti v bližini Sv. Krištofa.

⊙ **»Zvezda«** dobiva za zimo lepše lice. Kongresni trg ob drevoredu so izpopolnili s prikupljivimi cementnimi stebrički in vse ograje bodo prebarvali. — Nekaj pa »Zvezdi« nikakor ni v kras: namreč tisti kameniti podstavek, raz katerega so ob prevratu razni vročekrvneži prav po nepotrebnem strmoglavili očeta Radeckega, ki je — čeprav ob svojem času avstrijski junak — vendar zaslužen za našo ožjo domovino, ker je tolikrat gledal bežečim Italijanom v hrbet. Naj se vsaj odstrani tisti kup kamenja, ki že razpada, in se cedi po njem rjava barva od zarjavelih vezi.

⊙ **Slike iz svetovne vojne** bomo videli na skioptičnem predavanju, ki ga priredi v četrtek ob 8 zvečer »Krekova mladina« v društvenih prostorih na Starem trgu.

⊙ **Pouk jezikov:** francoščine, angleščine, nemščine, italijanščine, srbohrvaščine po Berlitzovi metodi za posameznike in v manjših skupinah. Pojasnila in vpisovanje Beethovnova ulica 7, pritličje, od 6 do pol 7 zvečer. — S. J. Jeras, profesor. 8933

⊙ **Večerni komercijalni tečaji na trgovski akademiji v Ljubljani.** Za leto 1928-29. se otvorijo pričetkom oktobra na trg. akademiji komercijalni tečaji, namenjeni pred vsem osebam, ki se pripravljajo za vstop v javno službo ali pa so že v službah, a si želijo kot slušatelji (-ice) večernih komercijalnih tečajev razširiti in poglobiti svoje komercijalno znanje. Predavanja se vrše v večernih urah od 7—9 ter obsegajo: 1. knjigovodstvo in kontorna dela; 2. trg. korespondenca; 3. trgovinstvo s posebnim ozirom na trgovsko in menično ter stečajno (konkurzno) pravo; 4. slovenska stenografija (pri zadostnem številu priglašencev tudi nemška); 5. italijanščina s posebnim ozirom na trgovsko-prometno frazeologijo in trg. korespondenco; 6. nemščina v istem izmerju. Komercijalni tečaji trajajo do konca aprila. Vpisovanje in vse potrebne informacije vsak dan pri ravnateljstvu trgovske akademije, Aškerčeva ulica 9-II., levo (poslopje tehnične srednje šole) ob uradnih urah.

⊙ **Cenj. inserenti** nižje navedenih oglasov naj dvignejo v upravi došle ponudbe in sicer: »Večja trgovina«, »Jurist«, »I. P.«, »Voziček«, »Mladenič«, »Domač učitelj«, »Vlačilec žice«, »Hišna«, »Žagovodja«, »Praktikantinja«.

⊙ **Ravnateljstvo mestnega dohodarstvenega urada** ne uraduje za stranke v dneh od 20. do 22. septembra t. l. radi splošnega snaženja uradnih prostorov.

⊙ **K telefonskemu imeniku.** Pred kratkim smo priobčili imenik novih ljubljanskih telefonskih naročnikov, v katerega se je vrinilo nekaj napak, ki jih v naslednjem popravljamo: Bulovec Ant., odvetnik (ne nar. poslanec), 3432; Fliegel Jakob, kleparstvo, Turjaški trg št. 5, 3353; Guzelj, inž. (ne Gabrovšek Josip), Jernejeva ul. 5, 3252; Gradbena remiza (ne direkcija), Vič, 3321; dr. Rogina, predsednik viš. dež. sodišča (stanovanje), 3221; »Sveta vojska«, Poljanski nasip 10 (ne Poljanska cesta 10), 3351; dr. Stanovnik Ivan, odvetnik, 3461; dr. Vrtačnik Alojzij, Selenburgova ulica 7 (ne Aleksandrova cesta 7), 3250; Zupan Julij (ne Jernej), Sv. Petra cesta 35, 3021.

⊙ **Borza dela.** Delo je na razpolago: moškim: 5 kovinostrugarjem, 5 pleskarjem, črkoslikarjem, 2 mizarjema, 2 pilarjema, 1 vodoinstalaterju, 6 elektromonterjem, 4 kleparjem, 6 sodarjem, 12 čevljarjem za šivano delo, 1 mlademu mesarskemu pomočniku, 2 mlinarjema, 1 kamnoseku, 2 hlapcema, 25 zidarjem, 10 tesarjem, 3 navadnim delavcem, 8 vajencem; ženskam: 1 vzgojiteljici za francoski in angleški jezik, 3 hotel. natakaricam, 8 pletilkam, 2 služkinjama, 1 kmečki dekli.

⊙ **Pustite cvetlice na miru!** Na jesenski razstavi velesejma je bil prirejen tudi lep majhen vrtiček, ki naj bi služil lastnikom in najemnikom malih enodružinskih hiš za vzor, kako bi priredili zemljišče pri hiši v enake vrtove. Toda kaj pomaga ves pouk in vzpodbuda, če se po prebivalci takih hiš boje napraviti take vrtove, ko pa vedo, da postanejo navadno plen nepoklicanih gostov, ki ne odnašajo z vrtov samo zelenjave, temveč tudi cvetlice. Zlasti napravijo po vrtovih na robu mesta mnogo škode otroci, ki trgajo cvetlice po tujih nasadih, nato pa jih seveda kmalu zavržejo. Starši naj bi v tem oziru poučili otroke, da imajo mnogo lepši užitek ob samem pogledu na lep vrt, kot pa da ga brez potrebe pustošijo. Pritožbe o pustošenju vrtov po tujih in večinoma neznanih osebah prihajajo iz vseh strani mesta, zlasti pa iz Trnovega in izza Bežigrada. Najemniki novih vil za topničarsko vojašnico so si na primer uredili pri svojih stanovanjih prav lepe in okusne vrtičke. Ti pa so že postali žrtev zlikovcev, ki kradejo cvetlice vsevprek in je policija že dobila nekaj ovadb. Stvarna škoda sicer ni tako velika, najhujše pa je, da so izgubili lastniki vrtov znaten del veselja, da bi še v prihodnje zasajali cvetlice — za tatinske prste. Da zlikovci ne prizanašajo tudi javnim nasadom, je občinstvo priča menda prav vsak dan. V Ameriki so po vrtovih napisi: »Dajte rastlinam priložnost rasti!« To geslo mora veljati tudi v Ljubljani.

⊙ **Mestni valjar okraden.** Prav povsod iščejo tatovi prilike, kje bi kaj ukradli in celo mestnemu parnemu valjarju za ceste ne prizanašajo. Predsnočnjim je nekdo preplezal na Cankarjevem nabrežju ograjo, ki varuje valjar in pobral menda prav vse, kar je le mogoče odnesti, tako plašč strojevodje, nekaj petroleja, razne ščeti in drugo.

⊙ **Tatvina dragocenosti.** V stanovanje člana ljubljanske drame g. Jermana se je prikradel neznan uzmovič, ki mora imeti poleg dolgih tatinskih prstov tudi dober nos, kajti izvohal je, da poseduje g. Jerman več starih rodbinskih dragocenosti, kakor razne zlate ure in zapestnice z briljanti. Tat je seveda vse odnesel. G. Jerman trpi znatno škodo, ki presega znesek 3000 Din.

⊙ **Žeparji na trgu.** Ljubljanske gospodinje in kuharice so, ko gredo na trg, sicer zelo pazljive in najbrže že vedo, da so si žeparji izbrali trg za enega najbolj pripravnih krajev svoje podjetnosti. Ali spretnost žeparjev si že zna pomagati in izrabiti vsak le količkaj ugoden trenutek. Ivana Štupar je na primer v soboto le za trenutek pustila svojo torbico brez nadzorstva in že jo je neznan tat odnesel. V torbici je bilo nad 1000 Din denarja in nekaj listin. — Treotovi kuharici Frančiški Novakovi je bila na trgu ukradena torbica z 200 Din vsebine in z uro, vredno 300 Din.

DIJAŠKI KOLEDAR 1928/29 JE IZŠEL
DOBIVA SE PO DIN 10·— V VSEH BOLJŠIH KNJIGARNAH IN TRGOVINAH S PAPIRJEM

Maribor

☐ **Na četrtkovi občinski seji** se bo razpravljalo med drugim o razpisu del za gradbo nove stanovanjske hiše na vogalu Frančiškanske in Marijine ulice, o preureditvi II. nadstropja mestne hranilnice za šolske svrhe, nabavi cestnega razdirača ter o raznih prošnjah za subvencije in odpisu prirastkarine.

☐ **Splavarje** opozarjamo, da sta se včeraj razbila pri Ptuju dva splava in sicer v bližini tamošnjega mostu. Zaradi tega se bo vožnja s splavi za nekaj dni ukinila, ker je tam še vse polno lesa. Vožnja bo dovoljena, ko se bo les odplavil.

☐ **Mariborski gledališki abonenti** se pridno priglašajo. Do zdaj so že zasigurani trije abonmani. Prosimo vse reflektante, da se — v lastnem interesu — priglase čimpreje, da dobijo prostore, ki so jim po volji.

☐ **Sodali! Akad. kongregacija ima danes ob 20 svoj redni sestanek!**

☐ **Omana Srečka, 12 letnega dečka, ki je na** Veliko Gospojnico med 17 in 18 izginil v valovih Drave, je včeraj vrgla Drava na suho pri Sv. Marku niže Ptuja. Dečka prepeljejo v Maribor, kjer bo pokopan.

☐ **Umrla je** Klemenčič Lucija, zasebnica, stara 54 let. Pogreb bo danes ob 14 na mestnem pokopališču v Pobrežju.

☐ **Pozor pred vlomilci!** Včeraj je bila tukajšnja policija obveščena, da prispejo v Maribor trije znani dunajski vlomilci, ki bi radi poizkusili svojo srečo tukaj pri nas. Vlomilci so ob 16. res prišli, pri kontroli pa so se na prekanjen način izgubili. Kakor smo zvedeli, so bili namenjeni na Pragersko; ko so pa začutili vroča tla, so si malo premislili ter se izgubili nekje v mariborski okolici. Prebivalstvo se na to opozarja, da ne bo nepotrebnih presenečenj. Priporoča se tudi, da se v prazne blagajne položijo listki z napisom: »Usmilite se me, ker nisem kriva, če sem prazna.«

☐ **Nakupovalcem kož.** Katarini D. je včeraj neznan tatiček odnesel na dvorišču hiše v Tattenbachovi ul. 14 in sicer izpred pražarne bratov P. vrečo, ki je bila napolnjena s surovimi kožami. Nakupovalci kož se svarijo pred nakupom.

☐ **Predrzen vlom.** Včeraj ob tri četrt na 2 zjutraj je opazil cestni pometač v Tattenbachovi ulici dva moška, ki sta se pred vhodom v Gustinčičevo trgovino z mehaničnimi izdelki v Tattenbachovi ulici prav sumljivo obnašala. Pozneje je opazil, kako zagoreva v presledkih luč, kakor je to pri žepnih električnih svetilkah. Pometač pa si ni upal blizu, ker se je bal, ter čakal, da pride mimo kakšen pasant. Tega pa ni hotelo biti od nikoder. Medtem pa sta storilca že odšla proti Loški ulici — s 6 kolesi. Cestni pometač pa si seveda ni upal ničesar, ampak čakal pasantov. Šele ob četrt na 3 sta se približala dva pasanta, ki ju je pometač opozoril na to, kar je videl. Pa so šli vsi trije proti trgovini — našli so jo odprto. Poklicali so stražnika, ki je ugotovil, da se je izvršil vlom v trgovino na ta način, da so neznani storilci najprej razbili šipo na vhodnih vratih in nato skozi odprtino vlomili v notranjost. Ključavnico so popolnoma odtrgali ter nato odnesli 6 koles francoske znamke Peugeot! Sled je vodila proti Sv. Petru; z daktiloskopom so se ugotovili prstni odtisi na šipah, pri zasledovanju je seveda pomagal tudi »Egon«. Neka ženska je izjavila, da je res okoli dveh zjutraj srečala na cesti proti Sv. Petru dva moška na kolesih. V Loški ulici pa se je našlo ogrodje in nekaj železnine. Zasledovanje nadaljuje policija. Škoda znaša 10 do 15.000 dinarjev.

☐ **Delo dobijo** pri tukajšnji Borzi dela: 4 majarji, 3 slaščičarji, 5 hlapcev, 24 viničarjev, 2 čevljarja, 2 bakrokotlarja, 2 lakirnika, 1 klepar, 1 tapetnik, 2 zidarja, 2 tesarja, 2 sodarja, 4 gozdni delavci, 30 kamnosekov, več vajencev (kotlarske, kolarske, ključavničarske, pekovske, medičarske in mesarske obrti), 9 kuharic, 9 služkinj, 10 šivilj za perilo, 2 natakarici, 1 delavka, 3 sobarice, 3 služkinje v Srbijo, 1 šiviljska vajenka in 1 pletarska vajenka.

☐ **Kurji tatovi so za mariborsko okolico prava nadloga. Zloglasnega Jožefa H. so že prijeli; s tem poslom pa se je profesionalno bavilo večje število sličnih tipov. Posebno se zanimajo varnostne oblasti za nekega Janeza K., ki po svojih uspehih in spretnostih bojda nadkriljuje celo samega Jožefa H. — Ptiček je okroglega obraza, kostanjevih las, sivih oči ter ima na sebi raztrgano črnkasto obleko. Samo v okolici Hoč so v zadnjem času napravili kurji tatovi posebno temeljito racijo ter odnesli 62 komadov v vrednosti 2650 dinarjev.**

☐ **Zastrupljenje krvi.** 13letni učenec Mlinarič Ožbalt, stanujoč v Mlinski ulici 6, je z desno nogo stopil na zarjavel komad železa in si pri tem zastrupil kri. Dečka so takoj prepeljali v bolnico.

☐ **Poglavje o bojevitosti.** Mariborčani so sicer mirni ljudje; ob gotovih prilikah pa nekaterim someščanom kri malo preveč zavre. Tako sta se spravila predvčerajšnjim pekovska pomočnika Viljem Š. in Josip Š. nad svojega tovariša Francka Š., ga podrla na tla in ga tako lejst potipala s pestmi, da se mu po obrazu in telesu poznajo precejšnji sledovi in da sta mu celo zob zbila iz ust. To pa zato, ker začne Francek vsak dan eno uro prej z delom nego ostali njegovi tovariši. Maščevanje! — Ključavničar Lojze R. iz Dušanove ulice pa je navalil na svojega hišnega gospodarja Lojzeta V. ter mu prisolil par gorkih, ker mu je pred 14. dnevi odpovedal stanovanje. Baje postaja to medsebojno razračunavanje med najemniki in hišnimi posestniki že običaj.

OBLASTNI PREDSEDNIK DR. LESKOVAR O SKLEPU MARIBORSKEGA OBLASTNEGA ODBORA Z DNE 14. T. M.

Maribor, 19. septembra.

Naš mariborski urednik se je o zadevi sklepa marib. oblastnega odbora z dne 14. t. m., s katerim se ukinja zdravljenje s preparati g. Poljšaka v tukajšnji bolnici, oglasil pri predsedniku obl. odbora dr. Leskovarju ter ga prosil za sledeči razgovor: 1. »Kakšni vidiki so bili, g. predsednik, za oblastni odbor merodajni pri sklepanju o gornji zadevi?«

»Pri celi zadevi je treba razlikovati dvoje momentov v ekonomski in medicinski« — izjavlja z vsem poudarkom g. predsednik. »Oblastni odbor je upravičen sklepati samo o ekonomski strani in za to sklepanje je upravičen edinole on in nikdo drugi. Tega načela se je oblastni odbor držal, ko se je začelo zdraviti s Poljšakovim zdravilom in tega načela se je tudi držal pri ukinitvi zdravljenja. **V medicinsko stran pa se ni niti najmanj vtikal, ker pač zato ni merodajen.** Oblastni odbor je zdravljenje dovolil dogovorno z dr. Černičem ter na podlagi njegovega poziva v »Slovencu« z dne 9. junija 1928. Z medicinsko stranjo vprašanja pa se ni obl. odbor niti najmanj bavil, marveč se je na podlagi predloženih zdravniških poročil zadovoljil samo z ugotovitvijo, da so mnenja zdravnikov v uspehu različna in da si celo nasprotujejo, **kar lahko ugotovi tudi kak nezdravnik in tudi navaden kmet, če je pismen.** Sicer pa je tudi pri tem sklepu sodeloval oblastni zdravstveni poročevalec.

2. »In kaj pravite g. predsednik k polemiki, ki je nastala v zvezi z gornjim sklepom obl. odbora v časopisju?«

»Iz polemike, ki je nastala navzlic temu, da je zavzel oblastni odbor popolnoma nepristransko in edino pravilno stališče, se pač vidi, da nekateri gospodje pri tem niso prišli na svoj račun in da so mislili, da bo oblastni odbor zavzel svoje stališče tudi v medicinskem oziru. Tega oblastni odbor ni mogel storiti, ker ni za to upravičen in mu tudi manjka za tako ugotovitev potrebna strokovna avtoriteta, ampak je samo konstatiral dejstvo, da so si mnenja zdravnikov nasprotujoča.«

Ne zamudite
znatnega popusta na vsa oblačila, pri
Jos. Rojina, Ljubljana.

Dopisi

Kranj

Kaj pa spet to? Letos je v VI. in VII. razredu tukajšnje dekliške osnovne šole samo 11 učenk. Komu na ljubo se vzdržujeta brez potrebe, da, protipostavno dva razreda!? Ali za Kranj ne veljajo predpisi? Pa sanja naša gospoda o samostojni meščanski šoli!

Zanimanje delavstva Kranj-okolice za novoustanovljeno zadrugo »Delavski dom« je veliko. Na razna številna vprašanja o namenu zadruge in njenem področju, ki dan za dnem prihajajo od raznih strani na vse odbornike zadruge, dajemo sledeča pojasnila: Zadruga se je ustanovila pred vsem za to, da nudi okoliškemu delavstvu ugodno priložnost, da bo na cenen način dobivalo v skupni delavski kuhinja hrano, da si bo od svoje mezde moglo kaj prihraniti za svojo prihodnost. Ker pa mnogo delavcev hodi vsak dan 1. do 2. uri daleč in zvečer zopet nazaj domov, je nujno, da poleg kuhinje pripravimo tudi prenočišča; v prvi vrsti bomo skrbeli za dekliško zavetišče, kjer bodo delavke stanovale in imele skupno hrano. Zadruga nima nikakih strokovnih teženj, marveč je organizirana zgolj gospodarsko. Ona ne bo vodila nikakih mezdnih gibanj, kajti to je namen te sindikatnih organizacij. Vse — kuhinja in prenočišče — pa bo postala živa resnica, čim spozna delavstvo korist take zadruge in čim pristopi v kotikor mogoče velikem številu v Zadrugo. Deleži so po 100 Din, ki pa jih lahko plača vsak v dveh obrokih. V interesu stvari same je, da delavstvo pospeši svoj pristop, da se uresniči že enkrat njih davna želja po skupnem Delavskem domu.

* * *

Šmihel-stopiške občinske volitve. Volivni boj za občinske volitve v Šmihel-stopiški občini je zelo živahen. Preteklo nedeljo so se vršili shodi ozir. sestanki SLS v sedmih krajih. Na vseh shodih so govorili oblastni poslanec dr. Česnik, tajnik Munda, župan Brulc in kaplan Pečnik. Na shod Kmetke zveze v Stopiče, ki je bil dobro obiskan, so samostojneži poslali dr. Janžeta Novaka, ki pa ni prišel do besede ter je z nekaj redkimi pristaši zboroval v Žefranovi gostilni. V Podgradu je bil shod Kmetske zveze v društvenem domu jako dobro obiskan, tako da je bila dvorana polna. V Ambrožičevo gostilno pa je povabil svoje redke pristaše kandidat gospodarske liste Matko, ki je s svojim avtomobilom ta dan prav pridno vozaril. Na shodu je poročal 30 pivcem in eni ženski Albin Prepeluh. Tudi ostali naši shodi po vaseh šmihelske fare in Vavte vasi so bili dobro obiskani, nekateri tudi zelo živahni, ker so došli nanje tudi nasprotniki in je bila z njimi debata zanimiva. V Šmihelu je pred Hrastarjevo gostilno razlagal svojo samostojnost nekdanji komunist Mrovlje. Napadal je našo stranko, za kar je dobil od naših volivcev krepke odgovore, tako da je bilo njegovo zborovanje nazadnje pravo sejmišče in so se ljudje porazgubili. Tudi samostojnemu oblastnemu poslancu Bukovcu v Vavti vasi ni godilo bolje. Pri napadih na dr. Korošca in delovanje SLS je naletel na odločen protest naših pristašev, tako da njegovo zborovanje ni odneslo pravega utisa. Zanimivo je, da je pri glavarstvu prijavilo tajništvo samostojne demokratske stranke zadnji trenotek shode. Govorili pa so na zborovanjih samo pristaši in volivci že od nekdaj dobro vedo, da liberalna gospoda spada skupaj, naj se že naziva samostojno kmetijska ali pa samostojno demokratska.

Čatež ob Savi. V nedeljo 16. t. m. je imel g. minister n. r. Anton Sušnik pri nas shod, na katerem je poročal o novih davkih in o splošnem političnem položaju. Razveselilo nas je dejstvo, da se g. poslanec posebno zavzema za naše ceste in za tako potrebni vodovod po vaseh. Tudi za novo šolo je obljubil podporo. Prijateljski je rad sprejemal prošnje posameznikov in dajal pojasnila na razna vprašanja. Udeležba je bila velika; tudi od nasprotnih strank so radi in brez ugovora poslušali priljubljenega g. poslanca. Konečno se je izrekla zaupnica Jugoslovanskemu klubu, zlasti še g. dr. Korošcu in g. Sušniku.

Bočna. Prejšnjo nedeljo 9. septembra se je vršil v našem sosednjem mestu Gornjemgradu lepo uspeli dekliški tabor, katerega se je udeležilo nad tisoč deklet iz cele gornjegrajske dekanije. V lepih in dobro premišljenih govorih je več govornikov dekleta navduševalo za lepo, pošteno krščansko vedenje. Vsa čast in zahvala dobrim pevcem in tamburašem, ki so izvrstno rešili svoje naloge.

Radio

Programi Radio-Ljubljana

Sreda, 19. sept., ob 12: Reproducirana glasba in borzna poročila. — 18: Srbohrvaščina, poučuje prof. Mazovec. — 18.30: Jadransko morje, naše okno v svet, predava dr. V. Bohinjc. — 20: Koncert orkestra Dravske divizije pod vodstvom viš. kap. dr. Čerina: 1. Lehar: Rdeče rože, valček. 2. Sylva: Susie, foxtrot. 3. Marwell: Montevideo, tango. 4. K. Mašek: Luna sije, poje g. Jarc pri klavirju g. Marij Kogoj; a) B. Ipavec: Oblaku; b) A. Lajevic: Oh tako prešla mi je mladost; c) A. Svetek: Svetla noč. 5. Markusch: Rozsi, foxtrot. 6. Farbach: V vasici pri Kahlenbergu: polja franc. 7. Hoffmeister: Ob ločitvi, dvospev. Dr. Dolinar: Na vrtu. 8. Leoncavallo: Arija iz opere »Pagliacci«, poje g. Jarc, spremlja g. Marij Kogoj; a) Aj, — aj, — aj; b) Oj ta vojaški boben. 9. Engel: Grenke solze, boston. 10. Lehar: Eva, valček. — 21.30: Poročila.

Četrtek, 20. sept.: 12: Reproducirana glasba in borzna poročila. — 18: Laščina, poučuje prof. Ivan Gruden. — 18.30: O radiu predava profesor Andree. — 20: Koncert klarinet-solo s klavirjem, vmes nastopi oddelek opernega ženskega zbora in sicer poje a) Narodne pesmi; b) Nekatere Dvořakove duette s spremljevanjem klavirja. — 21.30: Poročila.

Najcenejši nakup vseh
šolskih potrebščin
in šolskih knjig
M. Tičar, Ljubljana.

Lepa Dalmatinka

ceni lepo perilo in skrbi, da bo dolgo trajno in se vedno bleščalo od snage. Ona radi tega rabi le

SCHICHTOVO MILO

Naznanila

Ljubljansko gledališče

Puccini: »Madame Butterfly.« Danes v sredo zvečer se poje v ljubljanskem dramskem gledališču Puccinijeva opera »Madame Butterfley«. Naslovno vlogo poje ga. Zinka Vilfan-Kunčeva, nova članica slovenske opere. Ostala zasedba tega dela je sledeča: Suzuki — ga. Medvedova, Kata Pinkerton — gna. Španova, poročnik Pinkerton — g. Kovač, konzul Sharpless — g. Janko, Goro — g. Mohorič, princ Yamadori — g. Perko, Bonzo — g. Pavlič, Yakuside — g. Simončič, komisar — g. Sekula, uradnik registrature — g. Fr. Rus, Mati — gna. Jeromova, Teta — gna. Ramšakova, Sestrična — gna. Sterniševa. Dirigira kapelnik Neffat.

Otvoritvena predstava v drami. V soboto, dne 22. t. m. se otvori letošnja dramska sezona s slavnostno predstavo Shakespeareove žaloigre »Romeo in Julija«. To znamenito delo je poslovenil Cankar, prevod prologa pa je Župančičev. Prolog govori g. Jerman. Vloge so razdeljene takole: Escalus, knez veronski — C. Debevec, grof Paris — Rogoz, Montague — Gregorin, Capulet — Kralj, bratranec Capuletov — Danilo, Romeo — Jan, Mercutio — Levar, Benvolio — Cesar, Tybalt — Skrbinšek, Pater Lorenzo — Lipah, Brat Janez — Potokar, Lekar — Jerman, Grofica Montague — Polonca Juvanova, grofica Capulet — Marija Vera, Julija — Šaričeva, dojka — Medvedova. — Režijo ima g. prof. Šest. Nove dekoracije po osnutku g. Skružnyja ml. je naslikala gled. slikarna. Scenično glasbo je zložil g. A. Balatka. Začetek predstave ob 20, konec ob 23. Ker je letos premijerski abonma izredno močan in je tudi sicer zanimanje za to predstavo nenavadno veliko, opozarjamo cenjeno občinstvo, da si vstopnice brez odloga rezervira. Uprava bo vse pismeno, osebno ali telefonično (tel. št. 2306) naročene vstopnice hranila do 19.45 pri večerni blagajni.

Prireditve in društvene vesti

Ljubljana.

Združenje rezervnih častnikov — pododbor Ljubljana vabi člane na izredni zbor, ki se bo vršil v soboto, dne 29. septembra, ob 20 v mali dvorani Kazine na Kongresnem trgu 1. Dnevni red bo sporočen vsakemu članu posebej. Uprava ljubljanskega pododbora.

Sprejem gojencev na državni konservatorij in šolo Glasbene Matice v Ljubljani se vrši še vedno ob navadnih urah v pisarni v Gosposki ulici. Redni pouk v vseh predmetih in oddelkih pa se vrši od 10. t. m. dalje ter je natančeu urnik nabit v vežah poslopij Glasbene Matice. Posebno opozarjamo na instrumentalni pouk, kakor čelo, kontrabas, flavta, oboa, klarinet, trobenta, rog in pozavna. Pojasnila daje ravnateljstvo.

Maribor.

Ljudska univerza v Mariboru. Četrtek, dne 20. septembra 1928 ob 8. (20.) uri zvečer v veliki kazinski dvorani violinski koncert ki ga priredi Karlo Rupel iz Ljubljane. Pri klavirju: M. Lipovšek. Spored: 1. Brahms: Sonata op. 100 v a-duru. (Allegro amabile. Andante tranquillo. Vivace. Allegro grazioso.) 2. Glazunov: Koncert op. 82 v a-molu. (Moderato. Andante. Tempo I. Allegro.) 3. a) Kogoj: Andante. b) Suk: Ljubavna pesem. 4. a) Nin-Kochanski, Saeta. b) Sarasate: Ciganski napevi. Klavir, lastnega izdelka, od domače tvrdke Brandl.

Cerkveni vestnik

Duhovne vaje za duhovnike bodo v Domu od 24. do 28. t. m. — Vodstvo doma.

Naznanila

Poizvedovanja

Našla se je na dan sv. Ane dne 20. julija t. l. ob priliki sejma v Leskovcu pri Krškem večja vsota denarja. Kdor jo je izgubil, naj se oglasi v kaplaniji v Leskovcu

Drugi programi

Sreda, 19. septembra.

Zagreb: 20.35 Koncert Schubertovih del. — **Breslau:** 21 Dva Schubertova godalna kvarteta. — **Praga:** 19.15 Zabavna orkestralna glasba — 20 Zabaven večer — 21.30 Klavirski koncert. — **Leipzig:** 20.15 Pester večer. — **Stuttgart:** 16.30 Koračnice in valčki — 20.15 Simfoničen koncert; nato groteske. — **Bern:** 20.30 Orkestralna glasba — 21.05 Koncert solistov — 22 Orkester. — **Katovice:** 20.30 Koncert iz Varšave. — **Frankfurt:** 16.35 Starejša plesna glasba — 20.15 Pester večer. — **Brno:** 19 Poljuden koncert — 20.10 Komorna glasba — 21 in 22.15 Prenos koncerta iz razstave. — **Rim:** 21 Instrumentalni in vokalni koncert. — **Langenberg:** 17.45 Novo romantična komorna glasba — 20 Večerni koncert. — **Berlin:** 17.30 Lahka glasba — 21 Koncert — 22.30 Nočna glasba. — **Dunaj:** 11 Koncert kvarteta — 16.15 Orkestralna glasba — 20.05 Narodne pesmi —21.15 Koncert jazz orkestra. — **München:** 20 Staro frankovska kmečka svatba — 20.50 Pesmi — 21.30 Orkestralni koncert. — **Milan:** 20.50 Lahka glasba. — **Budapest:** 17.45 Koncert s kavarne — 20.30 Koncert.

RABITE
TUNGSRAM
BARIJEVE CEVI

Šport

Nogometni program LNP za nedeljo 23. t. m. Reprezentančno moštvo podzveze nastopi prihodnjo nedeljo v Subotici proti reprezentanci tamkajšnje podzveze v I. kolu tekmovanja za prehodni pokal JNSa. V Ljubljani bosta odigrala SK Jadran in SK Reka kvalifikacijsko prvenstveno tekmo za prestop v I. razred, SK Ilirija pa bo absolvirala v kombinirani sestavi s SK Svobodo pokalni finale v korist poškodbenega fonda LNP. V Mariboru igra SD Rapid mednarodno tekmo z GAK iz Gradca. V Celju pride najbrže do prvenstvene tekme Atletik SK : Celje. V Cerknici odigrata prvenstveno tekmo tamkajšnji SK Slivnica in SK Javornik z Rakeka.

SK Ilirija. (Službene objave.) Odbor je na svoji plenarni seji dne 17. t. m. izključil iz kluba člana lahkoatletske sekcije gg. Ivana Štreklja in Franca Orehka zaradi opetovane kršitve klubske in sportne discipline v javnih nastopih. Proti ostalim atletom, ki so neopravičeno izostali od lahkoatletskih tekem dne 8. in 9. t. m., je uvedel odbor disciplinarno postopanje. Razdelitev odborniške službe na sportnem prostoru za tekoči teden: v sredo g. Rotar, v četrtek g. Šircelj, v petek g. Betetto, v soboto g. Kramaršič, v nedeljo g. Zupan, v ponedeljek g. Baltesar, v torek g. ing. Bloudek.

SK Ilirija, nogometna sekcija. Danes v sredo trening za II. skupino od 16 dalje. I. skupina trenira v četrtek in petek točno ob 17 ob vsakem vremenu; strogo obvezno! Prihodnji trening II. skupine tudi v petek od 16 dalje. — Načelnik.

Hazena. Po lepo uspeli otvoritvi hazenske sezone s tekmama z Muro je doživelo Primorje nepričakovano in ne glede na igro, ki so jo igralke pokazale minulo nedeljo, nezaslužen poraz. Primorjašice so v nedeljo odpovedale in to v taki meri, da smo si stavili vprašanje, je-li to sploh ona ista družina, ki je igrala ob otvoritvi sezone. Ali je mogoče, da more družina v teku pičlega tedna pozabiti vse ono, teoretično in praktično znanje, vse one skušnje, ki jih je pridobila v teku 4 do 5 mesecev. Radovednost nas je gnala, da vprašamo neposredno igralke o vzrokih tako slabe igre, pa so nam povedale, da izvira nerazpoloženje iz večne spremembe postave, ki razen še drugih manjših nedostatkov zelo neugodno vpliva na duševnost igralk. Ne oziraje se na ta polom pa da bodo igrale s Concordijo. Ta izjava nas je trenotno frapirala, ker je molk, ki je sledil pičlim vestem v časopisju minulega tedna, vzbudil v javnosti mnenje, da državnega prvaka sploh ne bo v Ljubljano. Od merodajne strani smo nato zvedeli, da je dogovor med Concordijo in Primorjem že sklenjen in da gostujejo Zagrebčanke v nedeljo 23. t. m. ob 11 v Ljubljani. Tekma, ki bi jo onemogočilo le slabo vreme, bo na igrišču Atene. K stvari pripominjamo le to, da z zadovoljstvom pozdravljamo svež, vzlic porazu nezlomljen pogum. Ampak blačke se vseeno malo tresejo.

SPORTNI DOGODKI

Admira ni več v srednjeevropskem pokalu, Ferenczvaros jo je premagal 1:0 in jo je izločil. Rapid je igral z Viktorijo iz Žižkova 3:2 in bosta morala še enkrat igrati; sedaj je razmerje 6:6. Vienna—Hertha 0:0, WAC—Slovan 6:1!; Wacker-Sportklub 3:2, Nemčija—Danska 2:1, Sparta—Slavija 3:1, Bratislava—Budimpešta 4:1, München—Bern 5:1. Z zmago Gradjanskega nad Haškom je končna klasifikacija pri nas sledeča: Gradjanski, Hajduk, B. SK.

Naše lahkoatletske tekme so nam pokazale, da gremo kljub posameznim uspehom v splošnem bolj nazaj kot naprej. Rezultate je »Slovenec« že priobčil. — Primerjajmo druge tekme: V Mainzu na primer 100 m Körnig 10.5, skok na daljavo Meyer 7.33, diskos Hoffmeister 46.90. Borba med Ogrsko in Italijo se je končala z zmago Ogrske 55:47; Gerö in Fluck sta tekla 100 m v 10.7, Barsi 400 m v 49.2, Tavermani 800 m v 1:55.6, Kesmarki je skočil v višino 1.85 m, Tomasi na daljavo 7.25, Egriju se je pa posrečil krasen met diska 47.37 m. Poljaki so ugnali Čehe 79:78, pri tem je sunil Douda kroglo 14.36 m daleč, nov čslov. rekord in je skočil Mrtynek 1.875 m visoko, tudi nov čslov. rekord; dalje skok ob palici Votava 3.77 in v damski tekmi izven konkurence Konopacka diskos 38.96 m in krogla 10.83 m.

Hunter je v teniški igri premagal Borotra. Huddlestonova je bila 60 ur neprestano v vodi; nekateri imenujejo to kopanje rekord v trajnostnem plavanju.

Sveta življenje in vrvenje

Kako so iznašli radio

Italijanski publicist Luigi Solari je izdal te dni nov življenjepis Marconija, ki je iznašel brezžično telegrafijo. V tej knjigi podaja posamezno-sti iz življenja Marconija. L. 1895 je bil Marconi star 21 let in je že poskušal z brezžičnimi brzojavi. Živel pa je v revnih razmerah in za svoje poskuse ni imel mnogo denarja na razpolago. V neki kmečki hiši si je najel podstrešno sobico in je prepovedal vsak obisk. Pisem ni pisaril, tudi ne prejemal. Le semintja je prosil svojega očeta za denar, da si je mogel nakupiti potrebne aparate. Ko je dobil denar, se je peljal osebno v Bologno, da je nakupil material. Tako je živel iz dneva v dan. Le semintja je zajahal oslička in napravil kak izlet v bližnjo vas Pontecchio, pa tudi v tem slučaju je šel največkrat k zdravniku. L. 1895 so se mu posrečili prvi poskusi. Za predmet mu je služilo okno in bližnji hrib. Najel si je hlapca, ki je na hribu dajal z žepnim robcem znamenje vsakokrat, ko se je prenos posrečil. To je bil začetek.

Marconi je šel za tem, da odstrani naravne ovire in je prestavil aparat iz hriba v dolino. Ko se je tudi tu prenos posrečil, je dajal njegov hlapec znamenja s puško. Tako je Marconi čimdalje bolj razširjeval daljavo, spopolnjeval svoje aparate in se ukvarjal z mislijo, kako bi se dali združiti posamezni deli zemlje.

Marconijevo ime je postalo znano. Vojni minister Brin ga je povabil v Rim, da bi tam predočil poskuse. Zbrali so se admirali, senatorji, univerzitetni profesorji in poslanci, in sicer v dveh sobah, med katerima naj bi se izmenjavala brezžična znamenja. Ker ni bilo na razpolago droga, na katerega bi montiral žico, bi moral kmalu prenehati s poskusi. Marconi je naenkrat zapazil v kotu sobe neko metlo in srečen dejal: »Ravno nekaj takega rabim.« Žico je pritrdil na metlo in jo dal gledalcem v roko. Isto je storil v drugi sobi. Poskus se je posrečil.

To je bilo l. 1897. Štiri leta pozneje, 14. decembra 1901 je Anglija prenesla iz treh točk obstoječo zgodovinsko črko »S« preko Atlantskega morja v Novo Fundlandijo in radio je zavojeval svet.

Svoj grob je obiskal

Nek Alzačan po imenu Schley se je l. 1894 izselil iz Strassbourga in šel za srečo v Severno Ameriko. Te dni se je vrnil nazaj v rodno mesto. Kmalu po svojem prihodu v Strassbourg pa je na svoje veliko začudenje odkril, da je uradno mrtev. Ko je odpotoval v Ameriko, ni povedal nikomur, kam se pravzaprav odpravlja. Kmalu po njegovi odsotnosti so našli v gozdu blizu Strassbourga truplo, katero so smatrali za zemeljski preostanek Schleya. Truplo je bilo pod njegovim imenom pokopano in Schley je bil zabeležen kot mrtev. Prvi korak Schleya, ko je prišel v domovino, je bil, da je v družbi svojih prijateljev obiskal svoj lasten grob. Policija bo imela ne ravno lahko nalogo, če bo hotela ugotoviti, koga so pokopali pod Schleyevim imenom.

Nogomet izhaja iz Kitajske

Nogomet je danes ena najpriljubljenejših sportnih iger. Od kod pa izhaja, zato se sportniki ne zanimajo. Mnogi pravijo, da so ga znajdli Nemci, druga pa, da Angleži. V resnici pa so ga iznašli Kitajci. Neki angleški profesor A. Gilles je našel v starih kitajskih rokopisih odstavke, ki popisujejo, kako so stari Kitajci igrali nogomet in prirejali tekme. Celo nek kitajski cesar Chen-Ti se je strastno ukvarjal z nogometom. V začetku svojega vladanja je bil napram temu sportu v ostri opoziciji. Potem pa je postal enako strasten zagovornik. Njegova okolica ga je hotela odvrniti s tem, da ga je opozarjala na njegovo cesarsko dostojanstvo, ki se pač ne da spraviti v sklad z brcanjem žoge. Cesar se za to ni brigal. Njegovi nasprotniki tudi niso imeli sreče pri njegovi ženi. Na vsak rojstni dan je priredil velike tekme. Zmagovalci so dobili lepše nagrade kot poveljniki, ki so se povrnili z zmagoslavno armado.

Obraz bodočega vojaka v vojni, ki govori več kot dolge razprave.

Za koliko se na zemlji prebivalstvo vsak dan pomnoži

Človeštvo se je na vsem svetu od začetka 19. stoletja dvakrat pomnožilo. Takrat je bilo na zemlji 900,000.000 oseb, danes jih je pa 1.912,000.000. Napovedi angleškega nacionalnega ekonoma Malthusa, da bo v današnjih dneh že 20.000,000.000 oseb na svetu, so doživele temeljit polom. Če se bo človeštvo množilo v takem razmerju kot doslej, se bo število prebivalstva podvojilo v naslednjih 120 letih. Tako bi imeli okrog leta 2200 okrog 8.000,000.000 oseb. To število bi pomenjalo višek prebivalstva, ki bi ga v današnjih razmerah mogla zemlja preživeti. V splošnem presega število rojstev število smrti nekako za 50.000. To se pravi, da se človeštvo dnevno pomnoži za 50.000 glav.

Čudežna ura

Na pokrajinski razstavi v Vilni se nahaja poleg drugih zanimivosti tudi cerkev s stolpom, kjer se nahaja ura. Kaj se dogaja v cerkvi? Najprej se sliši zvonenje k jutranjicam. Nato se odprejo glavna vrata, skozi katera vstopajo verniki. Skozi stranska vrata prihajajo menihi in se ustavljajo pred oltarjem v dveh vrstah. Na oltarju se užgejo sveče, iz zakristije se začuje zvonec, ki javlja, da se je maša pričela. Pred oltar pride duhovnik z ministranti in opravi mašo. Na koru svirajo orgle. Ko se duhovnik obrne, da blagoslovi ljudstvo, prenehajo orgle igrati. Po maši se vračajo menihi in duhovnik z ministranti v zakristijo. Pred cerkvijo se pojavi maršal Pilsudski in pred njim defilira poljska armada, pešci, konjenica in topništvo z zastavami. Pilsudski pred vsako zastavo salutira. Poleg tega svira še vojaška godba. Končno vse to izgine in ostane samo cerkev s stolpom, na katerem tiho tiktaka ura... Ta čudežni ura je delo 60 letnega samouka Sobolewskega. Sobolewski je delal to uro polnih 30 let. Dobil je že več ponudb za prodajo tega redkega mehanizma, toda starec je vse odbil in želi samo, da bi to njegovo življenjsko delo kupil narodni muzej v Varšavi ali Krakovu. Zdi se, da mu bo ta želja izpolnjena.

Albanija — dežela brez krompirja

Krompir je brez dvoma najrazširjenejše hranilno sredstvo; imamo pa države, kjer krompirja ne le da ni, ampak ga domači prebivalci tudi ne marajo. Ta srečna in čudovita dežela je naša soseda Albanija. V Albaniji so že večkrat poskusili, da bi tudi tja presadili krompir. Toda vsi ti poskusi so propadli, ker so se Albanci upirali krompir saditi ali jesti. Ahmed beg Zogu bo šel najbrž na pot, katero so ubrali pred stoletji Nemci in Francozi, ki so upornemu prebivalstvu vsilili krompir s strogimi zakoni in z vojaškimi bajoneti.

Čudovit otrok

V Prago je prišel pet let stari Emerich Ivancso, sin nekega revnega madjarskega delavca. Dečko potuje od mesta do mesta in kaže svojo umetnost. Na prvo vprašanje pove k vsakemu letnemu datumu odgovarjajoč dan v tednu. Potem množi na pamet mnogoštevilčna števila. Zmoti se nikdar ne. Posebno zanimivo je, da so navzoči, ki so se poskušali z njim v pismenem pomnoževanju, delali stalno napake. Petletni dečko pa nobene. Rezultat pove hipoma, točno in brez popravkov. Če se je kdo uračunal, ga takoj opozori na napako. Dečko pa računa silno mehanično. In kot pravijo psihologi — tudi nima matematičnega mišljenja! Njegove ustnice pa izgovarjajo samo številke in v številkah ne pozna nobene utrujenosti.

V dveh - treh vrstah

V Termini Imerese na Siciliji so zaprli neko Chiaro Monte, znano po svoji brezsrčnosti. Žena je namreč imela svojega moža v stanovanju zaprtega, sestradanega ter na vseh delih telesa ranjenega. Mož izredno močni amaconki ni bil kos. Ko je prebivalstvo o tem zvedelo, je hotelo nasilnico klub močni policijski straži pobiti na mestu.

Pred berlinskim porotnim sodiščem se radi goljufije zagovarja neki Karel Knebler, ki je nemoteno živel v Nemčiji 25 let pod napačnim imenom. Odtegnil se je vojaški dolžnosti, prevzel tuje ime in se tako potikal iz kraja v kraj. Njegovo pravo ime so zasledili šele, ko je bilo treba plačati alimente za nezakonskega otroka.

Turčija je uvedla latinico. Cestna železnica že nosi naslove v latinici.

Madjarske skrbi. Grof Josip Hunyady, bivši dvorni mojster cesarja Karla, je prosil nekega budimpeštanskega slikarja, da napravi načrt za novo paradno uniformo kralja Otona. Slikar je načrt naredil. Po tem načrtu je obleko izgotovila neka krojaška firma in izročila uniformo grofu Hunyadyju. Kdaj jo bo Oton lahko nosil, tega Madjari ne povedo.

Francoski pisatelj-dramatik Maurice Rostand je napisal dramo »Napoleon IX.« V tej drami nastopa Napoleon IV., ki je bil v 23. letu svoje starosti ubit v južni Afriki. Napoleon IV. naj bi bil izdan od Angležev. Pri prvi predstavi je prišlo v gledališču do burnih protestov. Z zadevo bo imelo opravka celo angleško poslaništvo v Parizu.

V romunskem pristanišču Constanzi je ne, kdo povzročil z neprevidnim ravnanjem s cigareto ogromen požar, katerega plen je postala včeraj tudi španska ladja »Hermes«. Mala cigareta je povzročila več milijonov škode.

V Gradcu so našli v družini majorja Herbsta njegovega 14-letnega sina, gimnazijca Josip mrtvega v kovčku. Slučaj je eden najbolj zamotanih, kar jih je imela graška policija, ker ne morejo ugotoviti, ali gre za nesrečo ali za umor.

Dovtipi

Berač med vratmi, katerega je gospodinja odgnala: »Če mi nič ne daste, bom pa vsem mojim tovarišem povedal ter vas priporočil. Potem boste pa videli kaj bo, ko bo zvonec na vaših vratih neprestano pel.«

Neki madžarski plemič je bil nekoč povabljen h prelatu na kosilo. Vino ni bilo dosti prida, vendar je kozarec dvignil ter nazdravil: »Vinus est bonus«. Učeni gostitelj se je začudil kako more plemič latinščino tako mrcvariti, vendar pa ni dejal ničesar. Pozneje je prišlo na mizo izborno vino in sedaj je gost vzkliknil pravilno: »Vinum est bonum.« Prelat je vprašal, zakaj je preje napačno povedal, ko je vendar dokazal, da latinščino obvladuje. Madžar pa je odgovoril latinsko: »Domine, quale vinum, tale latinum.« (Gospod, kakoršno vino, taka latinščina.)

Žalokar: »Ti Strniša, zakaj pa vrček vedno tako tiščiš v roki?«

Strniša: »Zato, ker mi je zdravnik rekel, da pijem lahko, toda mero moram držati.«

»Hej, gostilničar, tule v mojem vinu plava pa muha.«

Gostilničar: »Vid'te, vid'te, tudi muhca ve, kaj je dobro.«

Lastnik akvarija: »Pravijo, da bo tale mlada želva, ki sem jo kupil, živela nič manj kot tristo let. To sem pa res radoveden če bo.«

»Ne z lončem — za božjo voljo! Udari, če že moraš, s skledo, ki ni tako draga...«

Z zločinci v zapore!

Maribor, 18. septembra.

K »Slovenčevemu« poročilu o nastopih nekaterih orjunašev v Mariboru in okolici dodajemo še sledeča dejanja, katerih so osumljeni:

Še več nepojasnjenih in nekaznovanih atentatov.

Vaš poročevalec v nedeljskem »Slovencu« ni opisal vseh atentatov v Mariboru in okolici. Prelistal se časopis od leta 1923 naprej in sem našel te-le podatke:

Aprila meseca 1923 je bil znani napad v **Slovenski Bistrici** na ulici in Neuholdovo gostilno.

Opisani atentat na **Oroslovo pisarno** se je izvršil 25. junija 1923.

Götzova dvorana, katere se radi poslužujejo tudi samostojni demokrati pri svojih prireditvah, bi vedela povedati, da so neznanci položili 31. decembra 1923 eksplozivno bombo, ki je eksplodirala in napravila veliko škodo. Namenjena pa je bila udeležencem Silvestrovega večera.

Na **Teznu pri Mariboru** je leta 1925. eksplodirala bomba.

Napad na **hišo dr. Leskovarja** se je izvršil v noči od 22. na 23. januarja 1927.

Februarja 1927 se je odpeljal »odred« iz Maribora in so v **Sv. Lovrencu na Pohorju** padale bombe v hišo, kjer se je vršila predpustna veselica. Napadalci so jo tu pošteno skupili, ali za napad z bombami še do danes niso dobili svojega zasluženega plačila.

Dne 11. februarja 1927 so bile položene težke eksplozivne bombe pri **upravniku delavnice državnih železnic** g. inženerju Leonu Dolkovskem. S prstom kažejo delavci v delavnicah za tistim, ki je položil eksplozivne snovi, ali tudi ta hodi prosto po Mariboru.

Da bodo lažje našli spise o atentatu na hišo gostilničarja **g. Kerečiča na Ranci** pri Pesnici, opozarjamo javnost, da se je ta prostaški napad izvršil aprila 1927. Samo malo pazljivosti, pa se bodo z lahkoto odkrili vsi krivci.

Do danes je še nepojasnjen **napad na denarnega pismonošo v Rušah.** Omenjamo, da je bil en oropanih tisočakov menjan v neki mariborski banki, a en tisočak v gostilni Lobnik v Orehovi vasi.

Ne sme biti nobene izjeme! Če bi kdo drugi vsaj eno stotinko tega zakrivil, kar so zakrivili ti, ves policijski aparat bi moral biti noč in dan na nogah. **Ako se je za časa PP-režima res tajno rekviriralo spise o atentatih, in da teh aktov ni več na svetlo, pa se naj obnovijo vse preiskave. To zahteva že čut pravičnosti in objektivnosti.** Tu ne sme biti prav nobenega pardona!

Prizadeti naj se javijo.

Pozivamo vse tiste, ki so trpeli pod PP-režimom radi napadov, ali izsiljevanja po orjunaših, naj se javijo našemu uredništvu, ali pa na policiji. Izrodke moramo eksemplarično kaznovati.

Tudi tole poročilo je značilno.

JUNAK PA TAK.

Predpoldne ali okrog poldne (na žalostni dan v Trbovljah) je pritekel ves upehan Marko Kranjc na pošto v Trbovljah ter uradnike silno prosil, naj ga kam skrijejo. Tresel se je po celem životu ter bil ves iz sebe. Odkazali so mu nek samosten prostor v poslopju in tako je bil ta junak tam skrit 3 do 4 ure. Šele ko je bil zunaj vihar že pomirjen, si je upal na prosto.

MNOGIM SMO ŽE STEGNILI NOGE.

Trgovec nam o orjunaških izgredih piše: Leta 1924. sem imel več trgovskih poslov z italijanskimi firmami. Kar na lepem so me nekoč na ljubljanskem glavnem kolodvoru napadli orjunaši in so se peljali potem z istim vlakom, seveda kot gospodje v drugem razredu, z menoj na Rakek. Tam sem šel v gostilno k Domecelu, da sva z mojim kupcem preštela denar, s katerim bi šel prevzemat drugi dan živino. Ko smo že odhajali, so me zopet obstopili orjunaši in brez besede začeli zopet biti po meni. Popolnoma so me raztrgali. Težje so me ranili na glavi, hrbtu in ledicah. Izbili so mi zob. Tri tedne sem bil za vsako delo nezmožen.

Ovadil sem jih. Ko so napadalci za ovadbo zvedeli, sta mi dva izmed njih pri neki priložnosti takole grozila: Kaj imaš Ti z Orjuno? Če ne boš tiho, Ti bomo že stegnili noge. Žal, da Te nismo ubili. Smo že mnogim stegnili noge, pa jih lahko tudi Tebi. Še večkrat so mi grozili in me napadali. Prič imam dovolj na razpolago. Radi teh napadov imam ogromno škodo. Izgubil sem najboljše kupce.

Sodna preiskava proti aretiranim orjunašem. Kakor smo že poročali, so bili aretirani orjunaši izročeni pred dnevi sodišču. Sodno preiskavo proti orjunašem vodi preiskovalni sodnik dr. Kravina. Na odredbo preiskovalnega sodnika sta bila aretirana še dva orjunaša, namreč Herman Šolar in profesor Rado Prosenc. Prve dni preiskave je preiskovalni sodnik zaslišal najprej tistih sedem orjunašev, ki jih je zaslišala že policija. Kakor smo mogli poizvedeti, dokazujejo skoro vsi aretiranci svoj alibi pri vseh očitanih jim zločinih, zlasti pa pri umoru Egidija Perica. Te dni bo preiskovalni sodnik zaslišal še Šolarja in Prosenca, nakar pride na vrsto zaslišavanje obtežilnih prič.

Gospodarstvo

Pomen mlečne propagande v Avstriji

Zaostne posledice pomanjkanja mleka za časa vojne in po vojni, naraščajoča umrljivost otrok in nezadostna prehrana širokih ljudskih plasti so šele jasno pokazale pomen mlečne hrane za avstrijsko prebivalstvo. Danes obstoja v Avstriji živahna propaganda, ki vzpodbuja prebivalstvo k vedno večjemu konsumu mleka in mlečnih izdelkov. Ta propaganda je seveda usmerjena na domačo mlečno produkcijo in priporoča uporabo mleka tudi iz narodno gospodarskih ozirov. Njen namen je preskrbeti trg avstrijskemu kmetijstvu.

Razen tega vpošteva propaganda tudi stališče konsumentov. Pomanjkanje med vojno in v povojnih letih je odkrilo pomen mlečne hrane.

V raznih državah je nastalo po letu 1918 živahno gibanje za konsum mleka, tako v Ameriki, Angliji, na Švedskem itd. V Nemčiji je razvil državni odbor za mleko l. 1926 živahno propagandno delovanje z velikimi sredstvi in v velikem obsegu ter je dosegel prav znatne uspehe.

Tudi v Avstriji je bilo nekako pred enim letom ustanovljeno društvo za pospeševanje porabe mleka in domačih mlečnih izdelkov. Na čelu tega društva svoji znani zdravnik prof. dr. Pirquet. Društvo razvija propagando s plakati na kolodvorih, poštah, v šolah, v mlekarnah, v različnih uradih, v bolnišnicah itd. Izdaja propagandne znamke, uporablja poštne propagandne pečate, organizira prodajo mleka v šolah, na športnih igriščih, v planinskih zavetiščih, prireja predavanja na sestankih, potom radija, pri filmskih predstavah itd.

Seveda samo propaganda ne zadostuje, treba je konsumenta prepričati, da ima koristi od večje uporabe mleka.

Konsumenti morajo vedeti, kakšna je hranilna vrednost mleka v primeri z drugimi jedmi in v primeri s cenami.

Mleko je najpopolnejša hrana; ima vse snovi potrebne za rast telesa, beljakovino, mast, ogljikove hidrate in mineralne soli v zelo ugodnem množinskem razmerju in obliki. Mleko ima tudi dodatne snovi, vitamine, ki pospešujejo rast in večajo odpor proti raznim boleznim.

Mleko je tudi relativno najcenejša hrana, kar pride posebno vpoštev za široke ljudske plasti. Hranilna vrednost enega litra mleka je enaka hranilni vrednosti 48 dkg govejega, ali 50 dkg telečjega in 45 dkg svinjskega mesa, 2.5 kg špinače, 1.8 kg jabolk, 3½ l piva, 8 jajc, 12 žemelj, 2.6 kg krompirja itd. Ker stane liter mleka 2.50 Din, lahko izračunamo mnogo višjo ceno iste hranilne vrednosti drugih omenjenih jedil. Tudi mlečni izdelki imajo v tem oziru velike prednosti.

V Avstriji je konsum mleka še neznaten, konsum masla in sira pa naravnost minimalen. Avstrijci konsumirajo približno pol litra mleka na dan. Sira odpade na glavo 2.5 kg, dočim v Švici 12 kg na prebivalca.

Kot rečeno, bi od povečanega konsuma imelo koristi tudi kmetijstvo in celokupno narodno gospodarstvo. Avstrija je alpska dežela in bi mogla površino pašnikov še zelo razširiti, kar je za mlekarstvo velike važnosti. Mlekarstvo bi moglo postati najvažnejša panoga avstrijskega kmetijstva in obenem tudi najbolj rentabilna. Z mlekarstvom bi bila seveda zvezana racijonelna živinoreja s kontrolnim krmljenjem in pospeševanjem mlečnosti.

Če bo izboljšano mlekarstvo, bo nastopilo izboljšanje gospodarskega stanja sploh. Kmetijstvo bi postalo boljši trg za industrijske produkte, tako, da bi imela tudi industrija koristi.

Avstrija je pred leti še uvažala mleko, tudi iz Jugoslavije so prihajale velike množine. Prišel pa je preobrat. Avstrijska živinoreja in mlekarstvo sta tako napredovala, da je postal uvoz nepotreben, in Avstrija se celo pripravlja, da bo začela mlečne izdelke izvažati.

Za nas je to opomin, da tudi mi uberemo isto pot za izboljšanje našega mlekarstva, to je izpopolnjenje konsuma in produkcije.

* * *

Dawesov načrt. Od 1. sept. 1927 do 31. avgusta 1928 je plačala po Dawesovem načrtu Nemčija 1985.9 milj. mark reparacij. Naša država je dobila v tem letu od Nemčije v raznih plačilih 0.3 milj. mark, reparacij v blagu 43.4 milj. mark. Razni transferi pa so znašali 14.8 milj. mark, skupno torej 58.5 milj. mark.

Dobave. Gradbeni oddelek ljubelj. žel. ravn. sprejema do 21. t. m. ponudbe glede dobave »Garvens«-črpalk in Lutzovih peči. — Prom. kom. oddelek sprejema do 28. t. m. ponudbe glede dobave 5000 komadov nalučnikov. — Delavnica drž. žel. v Mariboru sprejema do 22. t. m. ponudbe glede dobave 20.000 kg opažne pločevine. — drž. rudnik v Brezi sprejema do 26. t. m. ponudbe glede dobave zobatih koles, varovalnih omaric in elektr. strojev; do 28. t. m. glede dobave 20.000 kg sena in plinskih cevi. — Drž. rudnik v Velenju sprejema do 1. okt. t. l. ponudbe glede dobave vodovodnih cevi. — Vršile se bodo naslednje ofert. licitacije: 28. t. m. pri saraj. žel. ravn. glede dobave aparata za gašenje požara; 5. okt. glede dobave ladijskega poda in letev ter glede dobave ciklona. — Dne 1. okt. t. l. pri subot. žel. ravn. glede dobave raznega električnega materijala; 3. okt. t. l. glede dobave barv; 4. okt. glede dobave pisarniškega materijala in platna za zavese. — 2. okt. t. l. pri zagr. žel. ravn. v Zagrebu glede dobave papirja in kuvert. — 2. okt. pri vojnem min., oddelek za mornarico v Zemunu glede dobave raznega elektromaterijala. — 20. t. m. se bo vršila pri Kdi Savske div. obl. v Zagrebu ofertalna licitacija glede dobave mesa za čas od 1. okt. 1928 do 31. marca 1929. — 1. okt. se bo vršila pri Gradb. oddelku ljubelj. žel. ravn. ofertalna licitacija glede oddaje popravljalnih del borovniškega viadukta. — 3. okt. pri strojnem oddelku ljubelj. žel. ravn. glede dobave 180 komadov dežnih plaščev; 4. okt. glede dobave 10.000 kg hematit-železa; dne 5. okt. glede dobave 1200 kg bakrenih cevi. (Pogoji so na vpogled pri omenjenih oddelkih.) — 2. okt. se bo vršila pri Gl. san. skladišču v Zemunu ofert. licitacija glede dobave obvez.

Borza

Dne 18. septembra 1928.

DENAR.

Promet je bil danes v devizah slabši. Poje. vilo pa se je več privatnega blaga, katerega je bilo zaključenega nad pol milijona Din. Narodna banka je krila potrebo v devizah: Curih, Praga in Dunaj, dočim je bilo privatno blago v devizah: Amsterdam, Berlin, Newyork, Pariz in Trst. Tečaji so v glavnem neizpremenjeni.

Devizni tečaji na ljubljanski borzi

18. septembra 1928.

	povpraš.	pon.	srednji	sr. 17. IX..
Amsterdam	2278.—	2284.—	2281.—	—
Berlin	1355.25	1358.25	1356.75	1356·80
Bruselj	—	791.37	—	—
Budimpešta	—	992.33	—	—
Curih	1094·10	1097.10	1095.60	1095.60
Dunaj	800.40	803.40	801.90	—
London	—	276.22	—	—
Newyork	56.835	57.035	56.935	56.935
Pariz	221.25	223.25	222.25	—
Praga	168.32	169.12	168.72	168.72
Trst	296.55	298.55	297.55	297.55

Zagreb. Berlin 1355.25—1358.25, Curih 1094.10—1097.10, Dunaj 800.40—803.40, London 275.82—276.62, Newyork 56.81—57.01, Pariz 221.37—223.37, Praga 168.32—169.12, Italija 296.465—298.465.

Curih. Belgrad 9.13, Berlin 123.79, Budimpešta 90.55, Bukarešt 3.1675, Dunaj 78.155, London 25.205, Newyork 519.55, Pariz 20.2925, Praga 15.395 Trst 27.15, Sofija 3.75, Varšava 58.22, Madrid 86.09.

Belgrad. Amsterdam 22.80—22.85, Berlin 13.5525—13.5825, Budimpešta 99.087—99.387, Curih 10.9410—10.9710, Dunaj 80.04—80.34, London 27.642—27.662, Newyork 56.835—57.035, Pariz 22.137—22.337, Praga 16.832—16.912, Trst 29.665—29.865, Bukarešt 34.70—35.20.

Trst. Zagreb 33.62—33.65, London 92.83—92.85, Pariz 74.75—74.80, Newyork 19.00—19.10, Curih 36.815—36.830.

Dunaj. Devize: Belgrad 12.47875. Valute: dinar 12.465.

VREDNOSTNI PAPIRJI.

Ljubljana. Celjska 158 den., Ljublj. kreditna 128 den., Kred. zavod 170—175, Vevče 105—110, Ruše 265—285, Stavbna 56 den., Šešir 105 den.

Zagreb. Drž. pap.: voj. škoda ar. 441—441.50 (440—441.50), kasa 440—441.50, termini: 9. 441—442, 7% invest. posoj. 86—86.50 (85.50), agrari: 55—56. Bančni papirji: Hipo 58—58.50 (58), Poljo 18—19, Hrv. 56, Kred. 85—86 (85), Jugo 88—88.50 (88.50), Lj. kred. 126—130, Medjun. 57.50, Nar. 67.50—69.50, Prašted. 920—921 (920), Etno 160—180, Kat. 35. Ind. pap.: Gutmann 206—212.50, Slavonija 9, Slavex 97—100, Danica 138, Drava 455—459, Šećerana 480—490, Brod vag. 80—86, Union 235, Ragusea 470—490, Trbovlje 470—480, Vevče 105, Nar. šum. 22, Mlin 19, Prvo Saraj. 290.

Belgrad. Vojna odškodnina 440.50—441. 12. 454—454.50, 7% inv. posoj. 85.50—85.75, (298·600), agrari 54.50—55.50, Tobač. srečke 94.

Dunaj. Podon.-savska-jadran. 85.15. Živno 118.70, Alpine 44. Leykam 9.60, Trbovlje 58, Kr. industr. 38.10.

Žitni trg

Ker prva roka ni voljna oddajati pšenice deloma radi prenizkih cen, katere more trenutno zanjo doseči, deloma ker so izgledi za letino koruze slabi, izostaja večja ponudba. Na drugi strani se zanimanje za pšenico nikakor ni povečalo, tako da kupčija počiva. — Ovsa v Sremu ni mogoče dobiti razen po izredno visokih cenah, bosansko blago se tudi ne ponuja. Povpraševanje po krmilih je še dokaj živahno. Nazadovanje cen za moko se je ustavilo in srednjega blaga ni mogoče dobiti izpod 350—352.50 Din bačka postaja.

V Ljubljani notirajo:

Dež pridelki. (Vse samo ponudbe, slov. pos., plač. 30 dni, dob. prompt.) Pšenica baš. nova 79—80 kg, 2%, 285—287.50, za september 287.50—290, za oktober 300—302.50, moka nova, O g, bl. fko Ljubljana, plač. po sprejemu 430—435, baška koruza 345—347.50, ameriška koruza La Plata, promptna, zacarinjena, fko Ljubljana 300—302.50, oves, novi 265—270, ječmen baški 70—71 kg, nov, rešetan, fko Ljubljana, plač. po prejemu po 315—320, rž, uzančno blago, mlevska tarifa 295—297.50, ajda, reš. 300—305. Zaključkov ni bilo. Tendenca neizpremenjena.

Budimpešta. Tendenca omahujoča. Pšenica okt. 25.92—26.02, zaklj. 26.02—26.04, marec 28.47—28.54, zaklj. 28.54—28.56, maj 29.14—29.20, zaklj. 29.20—29.24, rž okt. 25.32—25.38, zaklj. 25.36—25.38, marec 27.52—27.68, zaklj. 25.64—25.66, koruza maj 28.54—28.58, zaklj. 28.56—28.58.

Hmelj

Alzaško hmeljsko poročilo.

Strasbourg, 16. sept. Obiranje se je končalo v najlepšem vremenu. Kljub lepemu vremenu se tukaj ni obiralo na polju, nego se rastline odrežejo in nato doma obira. Kakovost je dosti boljša nego lani, količina je manjša, ceni se na 45.000 qu po 50 kg. Prve prodaje so se vršile po 800 fr., potem se je plačevalo 900, 1000 in zadnji teden celo do 1150 frankov za 50 kg. Sedaj miruje kupčija radi židovskih praznikov. Sedanji nakupi so se vršili le za francoske pivovarne, izvozna kupčija se še ni pričela. — J. Lavrič.

Nürnberg, 18. sept. (Tel. »Slov.«) Dovoz hmelja je znašal danes 350 bal, prodanih je bilo 150 bal po sledečih cenah: tržni in gorski hmelj 165—195, Hallertau240—280. — Razpoloženje mirno, cene čvrste.

Za duha in srce

Preporod religiozne umetnosti v Franciji 20. stoletja

opisuje Pierre Ladoul v časopisu »Les Amities Catholiques Françaises«. Ker je krščanska umetnost živa umetnost, zato ima vsak čas svojo lastno religiozno umetnost; od stoletja do stoletja je pridobilo človeštvo v meditaciji o veri iz nje nove umetniške strani. Nič čudnega tedaj, da je morala v 19. stoletju, dobi verskega propada, tudi religiozna umetnost postati laži-umetnost in čestokrat tudi ničvredna. S polagoma napredujočim preporodom katoličtva med duhovno vodilnimi plastmi Francije se je pričela tudi obnovitev krščanske umetnosti, ki od svoje strani zopet pomaga do zmage religiozne obnovitve. Prav posebno pomembna je zopet prebujena arhitektonska moč, ki ne potrebuje več naslona na romanski ali gotski stil v dosedaj običajni meri. Tudi novi material, beton in železo, je pripomogel k temu, da so dobili krščanski arhitekti nove stilne možnosti. Kakor v Nemčiji je tudi v novi Franciji pri številnih cerkvenih zgradbah značilna težnja po najvišji meri jasnosti, opuščauju vsega odvišnjega in strast po kvišku se spenjajoči silnosti. K arhitektom, ki stremijo v tem zmislu za obnovitev cerkvene arhitekture, spadajo med drugimi Pierre Sardou, B. Hanbold, Emile Brunet, Barbier, brata Perret, Storez in Dom Bellot, Auburtin in Droz. Poduhovljenje in stremljenje po popolnem umetniškem izrazu na novo pridobljenih religioznih tipov se prav tako javlja na drugih poljih religiozne umetnosti: v kiparstvu, ki išče močnejše opore na preproste linije arhitekture in popolno soglasje s cerkveno liturgijo in nauki dogme. (Georges Saupique, Sarrabezolles, Henri Bouchard, Landowski, Henri Charlier); v keramični umetnosti (gdč. Thiollier, Fernand Py. Ch. Jacob); v religioznem slikarstvu, ki je vodilo tudi k obnovitvi freske in slikarstva na steklo (Desvalliéres, Maurice Denis, Marcel Lenoix, Henri Marret, Angel Zarraga, Valentin Reyte, Lecontey); v umetnosti cerkvenega rezbarstva in zlatarstva, kjer deluje več ateljejev čisto v zmislu obnovitve. V Franciji obstojajo tudi društva krščanskih umetnikov, tako že l. 1872 ustanovljena »Société de Saint-Jean« pod Pavlom Jamot; korporativna skupina »Catholiques des Beaux-Arts«, ki šteje danes več sto članov; od Pierre l'Ermite v apostolske in poklicne svrhe ustanovljen »l'Atelier des Artistes professionels«, ki obsega umetnike vseh vrst, l. 1908 ustanovljena umetniška bratovščina »Rosace«, kateri pripadajo umetniki iz različnih občestev tretjega reda; pod patronatom katoliškega instituta v Parizu stoječi »Ateliers de l'art sacre« z značajem akademije, ki jih vodita Desvalliers in Maurice Denis; slednjič l. 1919 od kiparja Croix-Marie ustanovljeno združenje »Artisans de l'Autel«, ki popravljajo kultne predmete, pri tem pa izključujejo umetniško ničvredno in srednjevrstno blago.

*

Neznano Stendhalovo delo. V Stendhalovi literarni ostalini v Grenoblu, iz katere je več kot pred enim letom že prišel na dan mal roman in potopis, se je sedaj zopet našel odlomek njegovega dela. In sicer gre za del romana, ki je nastal l. 1837, in ki nosi naslov »Rožnato in zeleno«, vendar pa ni v nobeni zvezi s Stendhalovim slovitim delom »Rdeče in črno«. Stendhal obravnava tukaj temo sedem let prej nastale in že l. 1853 iz ostaline objavljene novele »Mina von Wangel« iz strahu, da ne bi bila ljubljena zaradi same sebe, se spusti bogata mlada deklica v nevarno igro, ki jo upropasti. Junakinja tega na 500 strani preračunanega romana, od katerega pa je napisanih samo 170 strani, se imenuje sedaj von Wangen, in je pravtako Nemka, ki najde svojo usodo v Parizu. Po sodbi onih, ki so delo že spoznali, trpi sicer na neki iskanosti dispozicije, toda v risanju moških značajev in v dialogu stoji na višini najboljšega, kar se je Stendhalu posrečilo. Najditelj Henri Martineau bo delo jeseni objavil.

Mirovni muzej na Dunaju. Na Dunaju se je osnovala družba za ustanovitev pacifističnega muzeja. V to svrho je izdala oklic, v katerem prosi, da se da muzeju na razpolago mirovni ideji služeči material.

Schubertova proslava na Angleškem. Po vsej Angleški se pripravlja Schubertova proslava, ki se bo vršila od 15. do 25. nov. t. l. Proslava se bo izvršila na zelo svečan način. V Londonu se je sestal odbor, ki je že začel z delom in razposlal po šolah 30.000 predavanj o Schubertu.

Štefan Zweig je napisal k drami Tolstega »Luč sveti v temi« epilog z naslovom »Beg k Bogu«. Petega dejanja te drame, začete že l. 1890, namreč Tolstoj ni nikoli napisal, toda ločitev junaka od hiše in družine, kakor bi se imela drama končati, je 20 let kesneje uresničil z dejanjem.

Lunačarski, ljudski komisar za pouk in umetnost, je večim francoskim in nemškim dramatikom naročil, da pišejo drame za moskovsko državno opero. Tako bo neki nemški pesnik napisal delo, v katerem bo s komunističnega stališča obravnaval sodobno Nemčijo.

Izpred sodišča

Kolesarski tat.

Pred sodniki stoji delavec Nace, ki je bil že prej nekajkrat kaznovan radi tatvine. Najraje se je potikal v take svrhe okoli gostilen. Zadnjič je prišel na Brezovici okrog polnočne ure v hišo Antona Baliča ter je tam iz odprte veže ukradel novo kolo, vredno 2200 Din. Brž po dejanju se je odpeljal s kolesom v temno noč, toda kmalu se je zapeljal v nenastavljeno past; za prvim ovinkom je srečal orožnike. Ker se je tat peljal brez luči, so ga orožniki ustavili, pri tej priliki pa so tička spoznali in drugi dan je fant romal v Ljubljano na sodnijo. Dobil je 6 mesecev ječe.

Pepel jo je izdal.

Zgodilo se je menda v Tržiču, da je nekega dne sušila Tinca svoje perilo na svoji vrvi v svojem hodniku. Pa je prišla takrat mimo vrvi in perila tudi Franca in ker je sirota, je snela z vrvi več kosov razstavljenega perila in ga odnesla s seboj. Tinca je kajpak tatvino kmalu opazila in je takoj osumila Franco. Povedala je to reč orožnikom in ti so pri Franci napravili hišno preiskavo. Toda Franca ni samo tatica, ampak je tudi sicer prava tica. Zastonj so orožniki prebrskali vse omare, premetali vse postelje in drugo, ukradenega perila niso našli. Orožniki v Tržiču pa so vestni ljudje in umejo svojo reč opraviti do dna. Pobrskali so tedaj tudi v štedilniku in glej! — v pepelu se jim pokažejo pravilni ostanki perila, ki ga je Franca iz bojazni pred preiskavo, katero je slutila, v štedilniku sežgala. Dokaz je bil tedaj jasen, Franca je tudi takoj dejanje priznala. Ampak Franca je res tica; čeprav je že torej enkrat dejanje prizanala, je tatvino perila v preiskavi in potem na razpravi pri sodniji spet hotela utajiti. Izgovarjala se je, da je bil tisti pepel le od drugih sežganih cunj; priznala je pa orožnikom tatvino zato, da bo pač stvar končana... Sodnija jo je obsodila na tri dni zapora, toda Franci se je to vse preveč zdelo. Pritožila se je v Ljubljano na deželno sodišče. V vzklicu pravi, da je že 38 let stara, pa še nikoli ne kaznovana; skrbeti mora za otroka in svojo slaboumno sestro, pa da naj vse to slavno sodišče upošteva in ji kazen popolnoma oprosti ali pa naj jo vsaj zniža. Sodišče pa se na take razloge ni oziralo; tatvina je tatvina, paragraf je paragraf — kazen je izrečena in tako naj pri tem ostane. Tako je reklo sodišče in Franca bo zdaj le morala tri dni sedeti.

Proda se nov, prvovrsten, 7-cevni
Radioaparat „Polyhet“
z miznico, kompleten. Sprejema med oddajo Radio Ljubljane vse evropske postaje na zvočnik. — P. S., Selo štev. 30, p. Moste pri Ljubljani. 8925

Radio
Nauk o radiotehniki
Spisal Leopold Andreé
Broširan Din 60·—, vezan Din 76·—
Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.

Gradbeni tehnik
večletno prakso, se sprejme proti takojšnjemu nastopu ali pa s 1. oktobrom pri gradbenem podjetju MIROSLAV ZUPAN, Ljubljana, Vošnjakova 6.

Preselitev
Slavnemu občinstvu vljudno naznanjam, da sem preselil svojo trgovino s kožuhovino iz Turjaškega trga, oziroma Frančiškanske ulice na
Miklošičevo cesto št. 14
Priporočam veliko zalogo kožuhovine, plaščev, jopic in boe. Prevzamem plašče v moderniziranje ter vsa v to stroko spadajoča dela.
Vljudno se priporočam za obilni poset in cenjena naročila.
P. SEMKO, krznar
LJUBLJANA, Miklošičeva c. 14

Cudovito nizke cene! Izbira velika! Dvokolesa nova od Din 1000·— naprej.

Šivalni stroji od Din 1400·— naprej. Otroški vozički od Din 240·— naprej. Motorji prav poceni. Pred nakupom si oglejte zalogo. — Prodaja na obroke — Ceniki franko.
„TRIBUNA“, F. B. L.
Ljubljana, Karlovska cesta številka 4.

Rečica ob Paki, 11. sept. 1928.
Hmeljarji!
V kratkem odpotujem zopet v Žatec in Nürnberg in vzamem še par vagonov hmelja v komisijsko prodajo. Ako želite v kratkem času ga prodati in to po boljši ceni kakor doma, pošljite mi vzorce z navedbo količine, nakar Vam bom sporočil, kdaj da bi mi hmelj poslali v hmeljarno v Šoštanj. Plačilo za prodani hmelj prejmete po Celjski posojilnici d. d. podružnica Šoštanj, katera je tudi do sedaj vsem mojim strankam izplačevala.
Boljše cene je mogoče doseči le sedaj, ker je večje povpraševanje po našem hmelju, zatorej ne odlašajte, ker bi bilo odlašanje le Vam v kvar.
Zagotavljam Vam vestno in zanesljivo posredovanje!
Josip Petrič,
trgovec v Rečici ob Paki.

SALDA-KONTE
ŠTRACE - JOURNALE
ŠOLSKE ZVEZKE - MAPE
ODJEMALNE KNJIŽICE
RISALNE BLOKE
ITD.
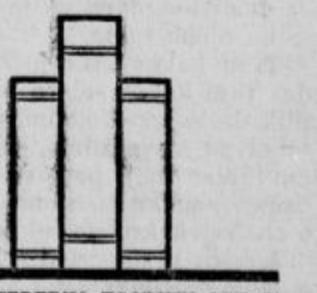
NUDI PO IZREDNO UGODNIH CENAH
KNJIGOVEZNICA K. T. D.
V LJUBLJANI
KOPITARJEVA ULICA 6
II. NADSTROPJE

Mali oglasi

Vsaka beseda 50 par ali prostor drobne vrstice 1·50 Din. Najmanjši znesek 5 Din. Oglasi nad 9 vrstic se računajo višje. Za oglase strogo trgovskega in reklamnega značaja vsaka vrstica 2 Din. | Najmanjši znesek 10 Din. Pristojbina za šifro 2 Din. Vsak oglas treba plačati pri naročilu. Na pismena vprašanja odgovarjamo le, če je priložena znamka. Ček. račun Ljubljana 10.349. Tel. št. 23-28

Službodobe

Več dobrih pohištvenih mizarjev

sprejme Lesna industrija Javor, Logatec.

Učenec

se sprejme v trgovino mešanega blaga. Z mešč. šolo imajo prednost. - J. Laurič, Vransko.

Pletiljo

dobro izurjeno, sprejmem takoj. - Selo 41, Moste pri Ljubljani.

Pekovskega vajenca

močnega in poštenega, sprejme Pavel Veršnik, pekarna, Žerjal - Črna.

Strojna pletilnica

išče navijalko za navijalen stroj na električen pogon. - F. M. Rozman, Ljubljana, Židovska ul. 7.

Učenca

močnega, s primerno šolsko izobrazbo, išče trgovina z mešanim blagom, ... nič, Ribnica, Dolenjsko.

Hlapec

priden in zanesljiv, dobi službo. — Slavko Tičar, Jezdarska ul. 19, Maribor.

Službe iščejo

Prodajalka

izvežbana v papirni in mešani stroki, želi mesta. Ponudbe na oglasni oddelek »Slovenca« pod šifro »Vestna 4«.

Cerkvenik

išče službo pri večji dekaniji ali župniji. Nastop mogoč 15. oktobra t. l. Ponudbe se prosijo na upravo »Slovenca« pod: »Izvežban cerkovnik« št. 8688.

Iščem mesta

kot pomočnica pri šiviljski mojstrinji v Ljubljani, opravljam tudi hišna dela. Naslov v upravi lista Maribor.

Zaslužek

Agilnega zastopnika

za Slovenijo, ki redno obiskuje tudi podeželske trgovce, sprejme tovarna železnih izdelkov. - Ponudbe pod »Agilen« št. 8920 na upravo lista.

Agilen potnik

dobro poznan po celi Sloveniji, izvežban v trgovini z deželnimi pridelki in z mešanim blagom, vinom, žganjem, likerji, išče stalne službe proti mesečni plači. Resne ponudbe na upravo lista pod »Poštenost« št. 8927.

Pouk

Nemščino

podučuje v popoldanskih urah učitelj z nemško maturo. — Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Domač učitelj«.

Stanovanja

Dve ali tri meblov. sobe se iščejo takoj

za urad. Ponudbe s ceno in natančnim naslovom pod »Bureau« na upravo Slovenca.

Sobo išče

akademik na Mirju ali v Trnovem. - Eventuelno za dvojico. Ponudbe pod »Akademik«.

Poizvedbe

Našla se je

srednja vsota denarja. — Kje se dobi, pove uprava Slovenca pod št. 8865.

Vnajem

Lokal

v I. nadstropju, obstoječ iz 6 sob, ki pa se oddajo tudi posamezno, primeren za pisarne, delavnice, manufakturno trgovino itd., se ugodno odda. Ponudbe na upravo lista pod »Lokal Šelenburgova« št. 8915.

Gostilna in kavarna

dobroidoča, v prometnem kraju, se odda kavcije zmožni osebi na račun. Naslov v upravi Slovenca pod št. 8918.

Posestva

Naprodaj

lepa hiša z velikim vrtom in gospodarskim poslopjem, primerna za vsako obrt, v lepem kraju. — Vpraša se v Pobrežju, Drevoredna ulica štev. 6, Maribor.

Posestvo naprodaj

v Laporju štev. 27, ob okrajni cesti Laporje—Poljčane, 3 minute od župne cerkve, 20 minut od kolodvora Slov. Bistrica, hiša, gospodarsko poslopje, vse v najboljšem stanju, njive, travnika in gozd, okoli 12 oralov, tudi lep vinograd, lep bukov gozd in travišče v Dešnem, župnija Makole. Poizve se natančneje osebno ali pismeno v župnišču v Braslovčah.

Kupimo

Seno

kupim vsako množino. Prevzamem in plačam takoj. - J. Predovič, Ljubljana, pri Mestni klavnici.

Kratice

12 mm oziroma 13 mm od 1 m naprej, suho blago, se kupi vsako množino. Ponudbe pod »Suho blago« št. 8916 na upravo lista.

Kupim

dobro ohranjeno ročno stiskalnico (Spindelpresse). Premer vretena ca. 80 mm. — Ponudbe pod »Stiskalnica« št. 8931 na upravo lista.

Kupi se

32 m »Rippenröhre« v dobrem stanju. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 8919.

Prodamo

Puhasto perje

kg 38 Din, razpošiljam po povzetju najmanj 5 kg. Izkoristite priliko, dokler zaloga traja. Imam tudi beli puh kg 300 Din. L. Brozović, kem. čistiona perja, Zagreb, Ilica 82.

Vijoline

kitare, citre, strune in potrebščine kupite najbolje pri M. Mušiču. Paviljon za dramskim gledališčem. Prepričajte se!

Obrt

Žima

morska trava, posteljne vzmeti in vložki najceneje pri Fr. Stupici, železnina, Ljubljana, Gosposvetska 1.

Volna in bombaž

za strojno pletenje in ročna dela dobite po najnižjih cenah pri PRELOGU, LJUBLJANA Stari trg 12 - Židovska 4.

Lanene tropine

in druga krmila nudi najceneje A. VOLK, LJUBLJANA Resljeva cesta 24. veletrgovina žita in mlevskih izdelkov

Pozor!

Slike za legitimacije izvršuje najhitreje in ceno Franc Kunc, fotograf, Ljubljana, Wolfova ulica.

Drva

bukove in hrastove odpadke od parketov dostavlja po nizki ceni na dom parna žaga V. SCAGNETTI v Ljubljani, za gorenjskim kolodvorom.

Razno

Pljučal

Edini privatni pljučni zdravniški zavod Jugoslavije! (Privat - Lungenheilanstalt.) - Dr. Pečnik, občina Sečovo, p. Rogaška Slatina. Strokovnjak!

Darujte

Podpornemu društvu slepih, Ljubljana, Wolfova ulica št. 12!

Za 250 hišnih številk

to je tablic z zelenim poljem in belimi številkami ter napisom kraja, iščemo dobavitelja. Ponudbe na: Občinski urad Dol. Logatec.

Ia svinjsko mast

zajamčeno čisto razpošilja v kantah po 20 in 50 kg ter v sodih po 50 in 100 kg, kakor tudi po železnici in pošti

Milivoj Putnik

tovarna salam, masti in suhomesnatega blaga, Bela Crkva — Banat.

Cenike na željo brezplačno.

Najboljše **kolo Gritzner** vam priporočamo po znižani ceni ter najboljši

Dubied pletilni stroj samo pri **Josip Petelinc Ljubljana** Ob vodi poleg Prešernovega spomenika — Telefon 2918. Za časa velesejma Paviljon H I. prostor levo

ZOBOZDRAVNIK DR. STANKO DE GLERIA V KRANJU

(poleg glavarstva) redno ordinira od 1. oktobra dalje od 8 do 12 in od 14 do 17, razen nedelj in praznikov.

Felix Toman kamnoseški mojster v Ljubljani, Resljeva c. 30 priporoča bogato zalogo nagrobnih spomenikov od marmorja in granita, plošče za grobnice, marmornate plošče za mobilije po najnižjih cenah

Globoko potrtim srcem javljamo vsem sorodnikom, znancem in prijateljem, da je Bog vsemogočni poklical k sebi našo iskreno ljubljeno soprogo oziroma mater, gospo

Marijo Ulčar

ki je danes, 18. t. m. ob tričetrt na 4 popoldne Bogu vdano izdihnila svojo blago dušo.

Pogreb preblage rajnice bo v četrtek, dne 20. t. m. predpoldnem. Nepozabno pokojnico priporočamo v blag spomin.

Bled, dne 18. septembra 1928.

Matevž Ulčar, soprog.
Marija, stara mati. **Mica, Ivanka, Berta**, hčere.
Matevž, Viktor, sinova.

Izjava

Izjavljam tem potom vsem svojim cenj. odjemalcem, ki so prejeli blago od mene, da ne priznam plačil, ki so se izročila mojemu zastopniku (agentu), ker dotični nima od mene nikakih tozadevnih pooblastil. — Velespoštovanjem

Milivoj Putnik

tovarna salam, masti in suhomesnatega blaga, Bela Crkva — Banat.

Zahvala

Za vse izkazane mi usluge in izraze sožalja ob priliki bolezni in pogreba mojega soproga, gospoda

Alojzija Pavlovčiča

se vsem znancem, prijateljem in sorodnikom najprisrčneje zahvaljujem. — Posebno se zahvalim vsem organom finančne uprave za darovane vence in tako častno zastopano spremstvo na pokojnikovi zadnji poti.

Zgornje Domžale, 18. sept. 1928.

Jerica Pavlovčič, soproga. - Anica, Slavko, Marenka, otroci.

Henrik Sienkiewicz:

Na polju slave

95

Povest iz časa kralja Jana Sobieskega.

Kolikokrat sem ti klical v muki, bolečinah, vprav onemogel sredi noči brez spanca: Usmili se! prizanesi! daj, da pozabim na te! A ti se nisi hotela umakniti: ne podnevi, ne ponoči, ne na prostem, ne pod streho... In tako sem naposled spoznal, da bi te mogel le tedaj izruvati iz svojega srca, če bi si tudi srce samo izruval iz prsi...«

Tu se je ustavil, ker mu je razburjenje jemalo glas, a trenutek pozneje pa je nadaljeval:

»Zato sem potem pri molitvi večkrat govoril: Daj mi, o Bog, da padem v vojni! Saj vidiš, da ne morem do nje in ne morem brez nje... Saj nisem več upal, da mi bo še kdaj v življenju naklonjeno te videti... Ti, edina na svetu... ti, ljubljena!«

S temi besedami se je nagnil k njej in naslonil glavo na njeno ramo.

»Ti si kakor kri.« je šepetal, »kri, ki daje življenje, ti si kakor solnce na nebu... Bog se me je usmilil, da te zopet vidim, ti ljubljena! ljubljena...«

Njej pa se je zdelo, da poje Jacek čudežnolepo pesem. Solze so ji poplavile oči, sreča pa srce. Oba sta zopet umolknila, samo dekle je jokalo dolgo in tako sladko, kakor doslej še nikdar v življenju.

»Jacek.« je naposled rekla, »čemu pa sva se oba tako dolgo mučila?«

»Bog nama je stotero poplačal.«

In tretjič je med njima zavladal molk — škripal je samo voz, ki se je počasi pomikal po globokem pesku na široki cesti. Iz gozda so se pripeljali na razsežna polja, ki so se kopala v solncu, kjer je šumelo žito bogato pretkano z rdečimi maki in modrimi plavicami. Vladala je tišina. Nad ponekod že požetimi poljanami so v zraku nepremični, kakor pribiti tičali žvrgoleči škrjančki, daleč na robu polj so se svetlikali srpi z daljnih zelenih travnikov so se slišali pastirski kriki in pesmi. Njima pa se je zdelo, da samo za nju šumi žito, da samo njima kimajo maki in plavice, za nju pojejo škrjanci, da njima vzklikajo pastirji, da ves ta solnčni mir na polju in vsi ti glasovi odmevajo samo njunemu razkošju in njuni sreči.

Iz zamaknjenosti ju je prebudil šele župnik Vojnovski, ki se je neopaženo približal vozu ter vprašal:

»Kako pa se imaš, Jacus?«

Jacek se je stresel in ga pogledal z žarečimi očmi, kakor iz spanja zbujen:

»Kako, prečastiti?«

»Kako se imaš?«

»Oj! še v raju ne bo nič bolje!«

Župnik je pazno pogledal najprej njega, potem pa gospodično.

»Tako?« je rekel.

In takoj je odjezdil v skoku nazaj k ostali družbi. In zopet ju je objela srečno istinitost, pričela sta se gledati in se drug drugemu potapljati v očeh.

»Ti... divno lepa,« je rekel Jacek. Gospodična je povesila oči in usta ji je obkrožil smehljaj, tako, da so se kar jamice napravile na njenih rožnatih licih.

»Ali ni lepša panna Zbiežhovska?« je tiho vprašala.

Jacek jo je začudeno pogledal.

»Katera panna Zbiežhovska?«

Na to mu ni nič odgovorila, samo v pest se je pričela smejati s srebrno-zvonkim smehom.

Medtem je prijahal župnik do vojakov, in tovariši, ki so Jacka imeli radi, so pričeli po njem spraševati:

»No, kako pa je tam? Kaj dela naš ranjenec?«

»Ni ga že več na svetu!, je odvrnil župnik.

»Za Boga, kaj se je zgodilo? kako da ga ni več?«

»Saj pravi, da je že v raju. Mulier!«

Gospodje Bukojemski, ki že po svoji naravi niso bili vajeni posebno hitro razumeti, kar so slušali, so še vedno osuplo gledali gospoda župnika, se odkrili in že skoro pričeli moliti »večni mir«, ko jih je izbruh splošnega smeha zmotil v njih pobožnih mislih in namenih. A ta vojaški smeh je bil poln iskrene dobrohotnosti in iskrenega sočutja do Jacka. Nekateri so vedeli že od Stanislava Ciprianoviča, kako »čuvstven kavalir je bil to«. Vsi so slutili, kako hudo je moral trpeti. Zato so župnikove besede jako vzradostile vse navzoče. Takoj so se začuli glasovi:

»Pri moji veri, saj smo opažali, kako težko se je boril s svojim čuvstvom, kako je nesmiselno odgovarjal na njihova vprašanja, kako si zapone na obleki ni zapenjal, kako zamišljen je bil pri jedi in celo pri pijači in kako je buljil v mesec: nedvomno so bila to signa (znaki) nesrečne ljubezni!«

Drugi pa so zopet govorili:

»Seveda je zdaj kakor v raju: če nobene rane ne skelijo tako hudo, kakor one, ki jih povzroči Amor, ni tudi nič slajšega, kakor če ti ljubica vrača ljubezen.«

Take in tem slične pripombe so delali Jackovi tovariši. A nekateri so pričeli, ko so zvedeli, kako težke preizkušnje je prestala gospodična in kako nesramno je ravnal ž njo Kšepecki, rožljati s sabljami in klicati: »Sem ž njim!« Nekateri so bili ganjeni zavoljo dekleta, drugi so zopet, ko so zvedeli, kako so Marcianu zagodli Bukojemski, do nebes povzdigovali njih prirojeno šegavost in pogum.

A potem se je splošna pozornost obrnila na oba zaljubljenca.

»Dajmo jima.« so se začuli glasovi, »vzklikati na zdravje, čast, et felices rerum successus!« (in na srečen uspeh stvari) in vsa množica je takoj obrnila konje proti vozu.

Na mah je obdal malo da ne ves polk Jacka in panno Sieninjsko. Zadoneli so gromki glasovi: »vivant! floreant!«, nekateri pa so še predčasno klicali: »crescite et multiplicamini!« (rastite in množite se!)

LJUDSKA KNJIŽNICA iz založništva Jugoslovanske knjigarne v Ljubljani: 23 zvezek: A. Sheehan, Nodlag. Povest irskega dekleta. 24 Din, vez. 32 Din — 24 zvezek: A. Marby, Hanka. Lužiško-srbska povest. 22 Din, vez. 30 Din — 25 zvezek: Haggard, Hči cesarja Montezume, 32 Din, vez 42 Din — Storžek in njegovo burkasto življenje, 14 Din, vez. 22 Din. — 27 zvezek: Pregelj, Otroci solnca. 24 Din, vez. 32 Din.

Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: Karel Ceč. Izdajatelj: dr. Fr. Kulovec. Urednik: Franc Terseglav